

11.
SINIF

FELSEFE

SORU BANKASI

Her Öğrenci Özeldir

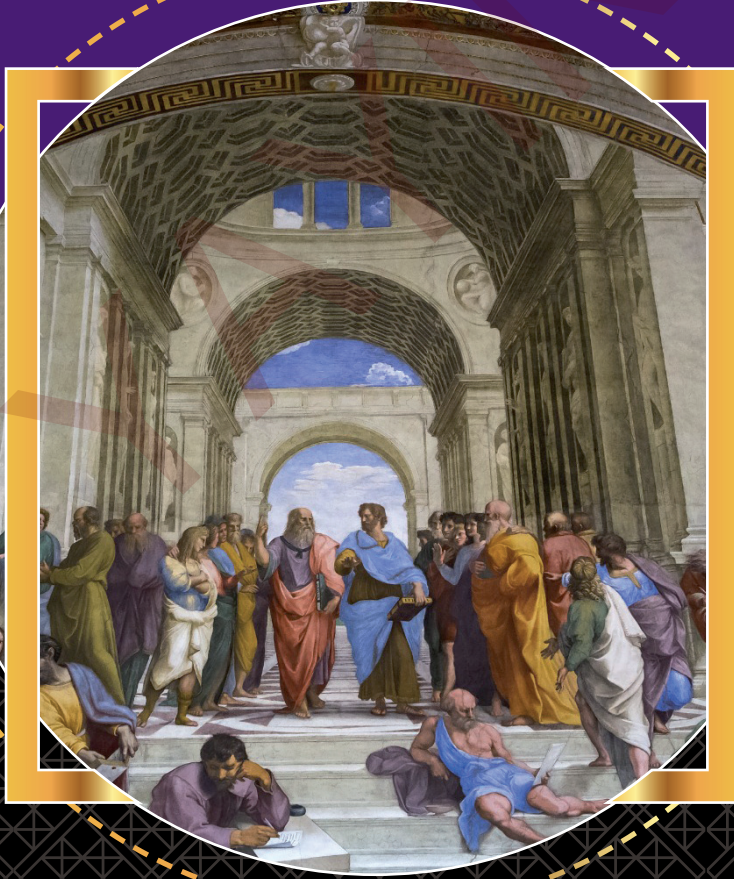
Vip
YAYINLARI

İçindekiler

1. BÖLÜM: MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ.....	7
2. BÖLÜM: MS 2. YÜZYIL- MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ.....	39
3. BÖLÜM: 15. YÜZYIL- 17. YÜZYIL FELSEFESİ.....	71
4. BÖLÜM: 18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ.....	97
5. BÖLÜM: 20. YÜZYIL FELSEFESİ.....	133
CEVAP ANAHTARI:.....	157

BÖLÜM 1

MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

1. İlk Çağ Grek ya da Yunan felsefesi çeşitli özelliklere sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi Grek ya da Yunan felsefesi için söylenemez?

- A) Sokrates öncesinde ağırlıklı olarak doğa üzerine yapılan bir felsefedir.
B) Teolojik düşüncelere bağımlı olarak bütün değişimlerin dayanağı olan ilk ögeyi araştırmışlardır.
C) Sofistlerle birlikte felsefenin ilgisi epistemolojik problemler üzerine yoğunlaşmıştır.
D) Varlığı açıklamada doğa üstü anlayışlar karşı çıkarak gözlem sonuçlarından yararlanmışlardır.
E) Ele aldıkları konular üzerine sistemli, tutarlı ve akla dayalı düşünceler üretmişlerdir.

2. "İnsan doğal olarak bilmek isteyen bir varlıktır." sözü aşağıdaki filozoflardan hangisine aittir?

- A) Platon
B) Sokrates
C) Aristoteles
D) Thales
E) Protagoras

3. Felsefe öncesi Antik Yunan inanışında tanrıların, tanrıçaların, kahramanların ve yaratıkların yol açtıkları, karıştıkları birçok hikaye anlatılır. Bu hikayeler, savaş gibi tarihi olayların veya doğa olaylarının açıklamasını yaptıkları gibi, evrenin nasıl meydana geldiğine dair de olabilirler. Bir din veya bir halkın kültüründe tanrılar, kahramanlar, evren ve insanın yaratılışına dair sözlü ve yazılı efsaneler olarak da tanımlanır.

Bu parçada sözü edilen alan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mitoloji
B) Ontoloji
C) Aksiyoloji
D) Teoloji
E) Metafizik

4. Tanrı ve tanrıçalarla bezeli açıklama ve yanıtlar bir yerdin sonra insanı tatmin etmez olur ve insan sorular üzerinde artık kendisi düşünmeye başlar. Din ile geleceğin verdiği yanıtlarla yetinmeyip bilmek, anlamak istediğine kendi aklı ile, kendi görgüleriyle ulaşmaya çalışır. İşte o zaman, insanın kendi bulduklarıyla dinin, geleneğin sunduğu tasarım arasında bir çatışma başlar. Böylelikle insanın dinin açıklamalarına gözü kapalı inanmaz olmasıyla, bunların doğrusunu, eğrisini ayırmaya koyulmasıyla felsefi düşünme doğmuştur.

Bu parçada felsefi düşünmenin doğuşu aşağıdakilerin hangisine bağlanmaktadır?

- A) Bilimsel düşünmeye
B) Tutarlı düşünmeye
C) Rasyonel düşünmeye
D) Sistemli düşünmeye
E) Eleştirel düşünmeye

5. İlk filozof Thales, her şey sudan çıktığını, hayatın kaynağının okyanus olduğunu belirtir. Aristoteles, Thales'in böyle bir düşünceye tabiatı gözleyerek varmış olabileceğini ileri sürer. Su, canlı hayatı için şarttır. Her şey su ile ürün verir. Tohumlar yaşlık içinde gelişir. Thales'e göre, canlı varlıkların kaynağı olarak su, bir tek asıl maddedir. Bu asıl madde canlıdır ve canlıları yaratma gücüne sahiptir. Aristoteles'in bildirdiğine göre, asıl maddede bir canlılık veya yaratıcılık kudreti bulunduğu kabul eden bu anlayış, aynı zamanda, Tanrılarla dolu olduğunu da kabul etmektedir.

Thales bu yaklaşımıyla aşağıdakilerden hangisini araştırmıştır?

- A) Varlığın arkesini
B) Varlığın imkanını
C) Varlığın amacını
D) Tanrı'nın varlığını
E) Bilginin kaynağını

6. İlk Çağ'da Mısırlılar, tarımda oldukça faydalanılan Nil ırmağının su hacmini ölçme, Nil nehrini kontrol etme, mevsimleri, alınacak ürün miktarını doğru hesaplama gereği duymuşlardır. Bu da özellikle matematik ve geometri bilimlerinin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Bu parçadan hareketle, İlk Çağ Mısır bilimi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Akılcı yöntemlere dayandığı
B) Doğayı anlama amacı güttüğü
C) Pratik kaygıyla oluşturulduğu
D) Önceki birikimlerden yararlandıkları
E) Felsefenin başlamasına öncülük ettikleri

7. Felsefe başlangıçta, evreni anlamak için çok çaba sarf ediyor. Fakat onu çözümlenmeye yetmiyor. Açıklamaları yarım ve varsayımdan ibaret kalıyor. Bunun üzerine insan, düşüncesine yansıyan tabiat gözlemini bırakarak kendi kendini incelemeye geçiyor.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefenin kendi olanaklılığı üzerinde düşündüğü
B) Felsefenin kesin nitelikteki bilgilere önem verdiği
C) Felsefe ile insanı anlamanın güç olduğu
D) Felsefenin insanın anlamada yetersiz kaldığı
E) Felsefenin kendisine insanı konu edindiği

8. Protagoras'ın dış dünyaya ilişkin bilgisinin temelinde duyu organları bulunmaktadır. Ancak her insanın algısı, tat alması, koku alması kişiden kişiye değişmektedir. Özne koşullar kişinin algılama niteliğini belirlemektedir. Dolayısıyla izlenimlerimizin doğruluğu öznel koşullarımızdan bağımsız olmayacak, şeyler onu algılayana göre belirlenecektir. Bunun nedeni onların varoluşlarının ölçüsünün insan olmasından kaynaklanır.

Bu parçadaki düşünceler aşağıdaki yaklaşımlardan hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Atomculuk
B) Dogmatizm
C) İdealizm
D) Rölativizm
E) Pragmatizm

9. Mitolojide, "Bu evren nereden gelip nereye gidiyor? Bu dünyada insanın yeri ve yazgısı nedir?" biçiminde felsefenin temel soruları üzerinde de durulmuştur. Ancak bu sorulara verilen cevaplar hiçbir kuşku duymadan, tartışmadan, sorgulamadan oldukları gibi benimsenmiştir. Bu nedenle felsefi düşünce sayılmazlar.

Bu parçada mitolojinin felsefeden hangi yönüyle ayrıldığı vurgulanmaktadır?

- A) Kültüre özgü olması
B) Hayal gücüne dayanması
C) Doğüstünü konu edinmesi
D) Dogmatik olması
E) İlgi çekici açıklamalar içermesi

10. Antik Yunan felsefesinin ilk konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlak
B) Bilgi
C) Doğa
D) Düşünme
E) Siyaset

11. Sokrates öncesi Milet filozofları doğanın kaynağının ne olduğunu, evrenin nasıl meydana gelmiş olduğunu açıklamak için hipotezler kurar, astronomi ve coğrafya ile ilgili sorular ortaya atarlar. Dünya'nın şekli ve yapısı ile, Güneş'in, yıldızların mahiyet ve yapıları, dünya ile yıldızlar arasındaki ilişki üzerine düşünceler ileri sürerler.

Buna göre, Milet filozoflarının ilgilendiği felsefe disiplini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim felsefesi
B) Varlık felsefesi
C) Bilgi felsefesi
D) Din felsefesi
E) Ahlak felsefesi

1. Felsefenin Eski Yunan'da başlamasının nedeni ne olabilir? Dünyanın farklı coğrafyalarında da felsefenin kollarını ele aldıklarını görüyoruz. Ancak bunu pratik-dini kaygılarla yapmışlardır. Peki, Eski Yunan'da dünyanın geri kalanından farklı olarak ne vardı? Onlar için başka kültürlerde olduğu gibi pratik-dini kaygılar gütmemiştir? Eski Yunan'da da dini inançlar vardı, pratik bilgilere de ihtiyaç duymuşlardır. Onları özel kılan neydi? Çok daha mı meraklıydılar, daha mı akıllıydılar? Elbette hayır. Eski Yunan'da demokrasi vardı, herkes düşüncelerini serbestçe söyleyebiliyordu.

Bu parçaya göre, felsefenin Eski Yunan'da başlamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özel yetenekli kişilerin bulunması
- B) Farklı kültürlerle etkileşim içinde olması
- C) Ekonomik refah düzeyinin yüksek olması
- D) Düşünce ve ifade özgürlüğünün olması
- E) Barışın sağlandığı güvenli ortamın olması

2. Thales'e neden felsefenin babası deniyor? Onu felsefenin babası yapan nedir? Niçin tarihteki ilk filozof olarak kabul edilmektedir? Varlığın kökenini, evrenin meydana gelişini araştırması mı, insanın dünyadaki yeri ve ödevini merak edip irdelemesi mi? Thales öncesi Mezopotamya, Mısır, Çin, Hint kültürlerinde de bu konularla ilgilenenler, bunlarla ilgili açıklama yapanlar olmuştur. Ancak onların açıklamaları kendi gözlem ve düşüncelerine değil, inançlarına dayanmaktaydı. Thales ise inanca değil, kendi gözlem sonuçlarına, aklına dayanarak açıklamalarda bulunmuştur.

Bu parçaya göre, Thales'in felsefenin babası olarak kabul edilmesini sağlayan özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bağımsız düşünmesi
- B) Analitik düşünmesi
- C) Sistemli düşünmesi
- D) Tutarlı düşünmesi
- E) Çözümleyici düşünmesi

3. Felsefede ele alınan soruların başında, var olanların kökeni, evrenin meydana gelişini, insanın bu dünyadaki yeri ve ödevi ile ilgilidir. Felsefe, bunlar üzerinde bilinçli, planlı bir düşünmeden doğmuştur. Öteden beri cevapları yalnız dinden, mitostan edinilen birtakım sorular üzerine peşin hükümde bulunmadan doğruluk ya da geçerliliklerini sorgulayan, yargılayan bir düşüncenin ve gözlemin konusu yapılmış, felsefe tarihi de başlamıştır.

Bu parçaya göre, felsefe tarihi ne zaman başlamıştır?

- A) Temel ihtiyaçların karşılanmasıyla
- B) Eleştirel aklın kullanılmasıyla
- C) Ekonomik refah düzeyinin yükselmesiyle
- D) İnsanın çevresindeki olayları merak etmesiyle
- E) İnsanın bilgi birikiminin çoğalmasıyla

4. Lao Tse'ya göre, eğer insanlar içlerinden geldiğince davranırlarsa daha mutlu olurlar. Burnun koklamak istediğini koklamasına, gözün görmek istediğini görmesine, ağzın söylemek istediğini söylemesine, beden ihtiyaç duyduğu konfora sahip olmasına ve zihnin dilediğince düşünmesine izin verilirse mutlu olur. Örneğin, eğer kulak müzik dinlemek istiyorsa, onu bundan yoksun bırakmak, iştme duygusunu sınırlamak demektir. Bu da kulağın mutsuzluğu demektir.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşten çıkarılabilecek bir sonuçtur?

- A) İnsanların mutlu olması ahlak kurallarına uymalarıyla olanaklıdır.
- B) İnsanların mutluluğu hırs göstermeyip ölçülü yaşamalarına bağlıdır.
- C) İnsanların mutlu olması içinde buldukları koşullara göre değişir.
- D) İnsanlar ancak doğal ihtiyaçlarını karşılamalarıyla mutlu olabilirler.
- E) İnsanlar doğalarına uygun davrandıklarında mutlu olurlar.

5. Eski Yunan'ın ilk filozofları doğanın, evrenin bilimsel bir tablosunu çizerek, dini bir dünya tasarımıyla ayıran ilk felsefe yazılarını ortaya koymuşlardır. İyonya'da bulunan bu gelişme ile Yunan felsefesi başlamış oluyordu. İyonya'da karşılaşılan bu gelişmeden önce, hiçbir yerde bu çeşit düşünceler, bu çeşit yazılar bulunmamıştır. İlk Çağ Hint düşüncesinde de doğa üzerine birtakım görüşler vardır. Fakat bunlar, dini öğretilere bağlı kalarak yapılmış yorumlardır.

Bu parçaya göre, İyonya düşüncesinin Hint düşüncesinden farklı kılan özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hakikatin peşinde olması
B) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olması
C) İnsanların ilgisini çeken açıklamalar olması
D) Temelinde merak duygusunun olması
E) Özgür düşünce ürünü olması

6. Gerek evrende gerek doğada her şeyin kökeninde bulunan, her şeyin kendisinden oluştuğu şey Thales'e göre 'su'dur, Anaksimandros'a göre sınırsız, sonsuz bir şey olan 'Apeiron'dır, Anaksimenes'e göre 'hava'dır.

Parçada filozofların sözünü ettiği her şeyin kendisinden oluştuğu şey, felsefede aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Arkhe
B) Logos
C) Mitos
D) Apriori
E) Kozmos

7. Felsefe kendine özgü bir bilgi türüdür. Her bilgi türü temelinde bir merak ve bu merakı ifade eden temel bir soruya dayanır. Felsefenin temel sorusu "Nedir?" diye başlar. Ancak her "Nedir?" sorusu da bizi felsefe yapmaya götürmez. Bu sorunun önce bilimlerin cevaplayamadığı genel konuları içermesi gerekir. "Nedir?" diye sorduktan sonra felsefe yapıyor olmak için cevabın belirli nitelikleri taşıması gerekir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefe yapmak için gereken niteliklerden biri değildir?

- A) Kişisel olma
B) Akla dayalı olma
C) Nesnel olma
D) Sorgulayıcı olma
E) Öğrenmeye istekli olma

8. İnsan, aklını ve görgülerini yalnız varlığını ayakta tutmak için gerekli pratik-teknik bilgiler edinmek yolunda kullanmakla yetinmez; yalnızca bilmek için de bilmek ister. Bunun sonucunda pratiğin üstünde teoriye yükselir ve felsefeye, bilime varır. MÖ. 6. yy'da Yunanlılar için de, din ve geleneğin çizdiği dünya görüşü yetersiz gelmiş; bunun yerini, kişinin kendi akli, kendi görgülerine dayanan tasarımlar almaya başlamış ve böylelikle felsefe doğmuştur.

Bu parçaya göre, felsefenin doğuşunda etkili olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın bilgi birikiminin artması
B) Yeni bilgi edinme yöntemlerinin keşfedilmesi
C) Düşünce ve ifade özgürlüğünün gelişmesi
D) İnsanın hakikati akıyla anlama istemesi
E) İnsanın doğayı kontrol etmeyi amaçlaması

9. O, Miletliler gibi, varlık sorununa yönelmiştir. Bütün değişiklikler içinde birliğini yitirmeyen gerçek varlığın, ana maddenin ne olduğunu araştırır. Ona göre, evrenin temel maddesi ateştir. Ateş, bütün var olanların ilk gerçek temelidir, bütün karşıtların birliğidir, içinde bütün karşıtların eridiği birliktir.

Bu parçada ifade edilen görüşleri savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Parmenides
B) Demokritos
C) Herakleitos
D) Anaksagoras
E) Anaksimenes

10. Eski Yunan, yalnız pratiğe yarayan bilgileri toplamakla, yalnız dini gereklilikleri besleyen tasarımlarla yetinmemiştir. Onlar, akıl yürüterek, düşünerek bir birlik içinde derlenip toplanmış, gerekçeleri ortaya konmuş sağlam bilgilere varmaya çalışmışlardır.

Bu parçadan hareketle, Eski Yunan felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kültürel değerlere bağlı olduğu
B) Temellendirilmiş bir bilgi olduğu
C) Nesnel bilgiler ortaya kodukları
D) Konuları yaşadıkları çağa göre yorumladıkları
E) Evrensel nitelikteki konuları ele aldıkları

MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Thales ilk planda doğa olaylarıyla ilgilenirken, 'su'yu varlığın temel ögesi olarak kabul etmiştir. Ona göre her şey sudan meydana gelmiştir. Onun suyu temel öge saymasını, deniz kıyısında doğup büyümesine, Mısır'a gittiğinde Nil nehrinin önemini görmesine bağlayanlar vardır. Bütün bunlardan suyun gücünü, denizin sonsuzluk ve tükenmezliğini çıkarmıştır. Düz bir tepsi gibi olan yerin su üstünde, sonsuz 'Okyanus'ta yüzdüğünü öne sürmüştür. Thales'in sözünü ettiği 'Okyanus' Yunan mitolojisindeki tanrılar ile insanların babasıdır. O, her şeyin ardındaki temel öge olarak kabul ettiği 'su'ya tanrısal bir özellik yüklemiştir.

Bu parçadan hareketle, Thales hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefi düşünce birikiminden beslenmiştir.
- B) Kendi akıyla mantıksal çıkarımlar yapmıştır.
- C) Doğayı doğanın kendisiyle açıklamıştır.
- D) Gözlemlerinden hareket etmiştir.
- E) Öğretisi tümüyle mitostan bağımsız değildir.

2. Yunan felsefesinin köklerinin Doğu'da olduğu iddia edilmiştir. Bu iddialar bazı bakımlardan haklı da olabilir; fakat aralarında önemli farklılıklar vardır. Eski Doğu kültürü bilgi ile, ya dini ya teknik bakımdan ilgilenmişlerdir. Örneğin, Mısırlılar geometriye ülke için hayati önemi olan Nil'in yıllık taşmalarını düzenlemek, bunun için kanallar açmak için ilgilenmişlerdi. Babillilerin ise astronomiye olan ilgisi, yıldızlara tapmalarından kaynaklanıyordu. Fakat İlk Çağ Yunan felsefesi böyle bir pratik kaygı için değil, eşyanın hakikatini öğrenmek için ilgi duymuştur.

Bu parçaya göre, İlk Çağ Yunan felsefesinin ayırt edici özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilinenlerden farklı yeni şeyler keşfetmeleri
- B) Teknolojik gelişmelerin öncüleri olmaları
- C) Bilgiye, salt bilginin kendisi için yönelmeleri
- D) Doğa olaylarını olduğu gibi betimlemeleri
- E) Bilgiye ulaşmada sistematik yollar izlemeleri

3. Anaksimenes'e göre, varlığın ana maddesi 'hava'dır. Hava yoğunlaşması ve gevşemesi ile çeşitli nesnelere dönüşür; genişlemesi ve gevşemesiyle ateş olur, yoğunlaşmasıyla rüzgarlar, bulutlar oluşur; bulutlardan su, sudan toprak, yüksek bir yoğunlaşma derecesinde de taşlar meydana gelir. Bütün var olanlar bu ana maddeden kurulmuşlardır ve her şey onun bu anlatılan değişimleri yüzünden oluşur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Görünen her şeyin ardında görünmez doğaüstü bir ilke vardır.
- B) Varlık sürekli değişir, ne olduğunu bilmek olanaksızdır.
- C) Varlığın ne olduğu, öznenin algılama durumuna bağlı olarak değişir.
- D) Varlıkta görülen çokluk bir yanılısamadır, aslında varlık birdir,
- E) Varlık, özü bakımından hep kendisiyle aynı kalan tek bir ana maddeden türemiştir.

4. Xenophanes, insanların suç saydığı, yapmaktan utandığı her şeyi tanrılara yüklediklerini; Tanrıların kendileri gibi hırsızlık ettiğini, yalan söylediğini, eşlerini aldatıldığını; kendileri gibi doğduğunu, giyindiğini, kendileri gibi biçimlendirdiklerini belirtir. Habeşler tanrılarını kendiler gibi kara ve yassı burunlu; Trakyalılar sarışın ve mavi gözlü diye düşünürler. Böyle olunca atların, arslanların elleri olup da resim yapabilselerdi, atlar tanrılarını at gibi, arslanlar da arslan gibi çiçeklerini; oysa tanrının ne arslan ne zenci ne de Yunan heykellerindeki gibi insan gibi olmadığını söyler.

Bu parçaya dayanarak Xenophanes'le ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ileri sürülebilir?

- A) Tanrıyı zihninin bir ürünü olarak kabul ettiği
- B) Tanrının insan gibi tasarlamasına karşı çıktığı
- C) Tanrının varlığına inanmayı reddettiği
- D) Tanrı ile evrenin aynı olduğuna inandığı
- E) Tanrıyı insan doğasının gereği olarak gördüğü

5. Herakleitos'a göre, aynı ırmakta iki kez yıkanamayız, ikinci kez girdiğimizde ırmak büsbütün başka bir ırmaktır artık; akıp giden sular onu başka bir ırmak yapmıştır. Herakleitos mutlak olan bu değişime rağmen karşımızda hep aynı şeyin bulunduğunu, kalıcı şeylerin var olduğunu sanmamızın nedeninin, değişimin belli bir düzene, belli bir ölçü ve yasaya göre olması yüzünden olduğunu belirtir. Ona göre bu yasa, tüm evrende egemen olan yasadır, düzen ve akıldır.

Parçada Herakleitos'un sözünü ettiği evrenin temel yasasına ne denir?

- A) Arkhe
B) Logos
C) Mitos
D) Apriori
E) Kozmos

6. Parmenides'e göre, düşünme var olan şey üzerine olur, var olmayan bir şey düşünülemez; aksi durumda yokluk var sayılır. O, "var olmayan" derken boş uzayı, "bir olanı" derken cisimsel nitelikte olan, kendi içine kapalı, birliği olan, küre biçiminde bir şeyi göz önünde bulundurur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık ve yokluk iç içedir.
B) Varlık varsa yokluk da vardır.
C) Varlık yoktur, yokluk vardır.
D) Varlık vardır, yokluk yoktur.
E) Ne varlık ne yokluk vardır.

7. Empedokles'e göre, evren yapısının gereçleri toprak, su, ateş ve havadır. Bu dört ana öge birbiriyle "sevgi" ile birleşir, "nefret" ile ayrılır. Buna göre, evrendeki her şey güç ve hakça eşit olan bu iki kuvvet arasındaki savaştan doğmuştur. Bu savaşta bazen sevgi, bazen nefret üstün olur. Evrende nefretin egemen olduğu zaman, öğeler birbirinden ayrı düşerler, sonra sevgi üstün gelir ve bu sefer her şey bir birlik içinde toplanır.

Bu parçaya dayanarak Empedokles'in varlık görüşü ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ileri sürülebilir?

- A) Varlığı sürekli oluş içinde kabul ettiği
B) İdealist bir varlık görüşü benimsediği
C) Varlığı niteliği bakımından idealist olduğu
D) Varlığın gerçekliğinden kuşku duyduğu
E) Varlığın niceliği konusunda plüralist olduğu

8. "Evrenin ilk ögesi nedir?" sorusuna;

- Thales'in yanıtı 'su'dur.
– Anaksimandros'un yanıtı sınırlı olmayan 'Apeiron'dur.
– Anaksimenes'in yanıtı ise 'hava'dır.

Filozoflar bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadırlar?

- A) Varlığın var olma ve olmama imkanını
B) Varlığın özsel ve ilineksel niteliklerini
C) Varlığın değişmeden aynı kalan tözünü
D) Varlıktaki madde ve form ilişkisini
E) Doğanın bağlı olduğu nedensellik ilkesini

9. "Her şey uzaydadır" dediğimizde, uzayın da bir uzay içinde bulunması, uzayın içinde bulunduğu bu uzayın da yine bir başka uzayda bulunması gerekir ki, bu da böylece sonsuza kadar gider. Bu ise imkansızdır.

Eleali Zenon parçadaki örnek ile, aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Varlıkta çokluk değil, birlik olduğunu
B) Evrende zorunlu bir nedensellik olduğunu
C) Varlığın değişme ve çokluk içinde olduğunu
D) Asıl varlığın ne olduğunun bilinemeyeceğini
E) Varlığın sürekli oluş içinde olduğunu

10. İlk Çağ Yunan felsefesi, bugünkü Avrupa kültürünü, bütün Batı kültür çevresini içinde barındırmıştır. Bu nedenle İlk Çağ Yunan felsefesi bugüne kadar süregelen bilim ve felsefedeki başlıca ilkelerin ardındaki kurucu düşüncelerin beşiği olması bakımından önemlidir.

Buna göre, İlk Çağ Yunan felsefesinin önemi aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Bilim ve felsefenin yayılmasına öncülük etmelerinden
B) Bilim aracılığıyla doğa olaylarını denetim altına almalarından
C) Büyük filozof ve bilim insanları yetiştirmelerinden
D) Modern bilim ve felsefenin kaynağı olmasından
E) Çağın ihtiyaç duyduğu önemli konuları araştırmalarından

BÖLÜM
2

MS 2. YÜZYIL - MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Antik Çağda felsefenin araçlarıyla dini bir dünya görüşü oluşturma yolundaki ikinci büyük deneme Hristiyanlık çerçevesinde yapılmıştır. Bu bağlamda Kilise Babaları, 2.-6. yüzyıllar arasında Hristiyan dogmasına Antik felsefenin araçlarıyla bir biçim kazandırmak, inancın kavramsal formunu belirtmek uğraşı içine girmişlerdir. Hristiyan öğretisinin temellerini kurmada çalışan, Kilisenin aziz, kutsal, ermiş diye tanıdığı bilgin ve din adamları olan Kilise Babaları, bu öğretinin ilk büyük öğretmenleridir.

Parçada sözü dilen felsefe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistemantik felsefe
- B) Skolastik felsefe
- C) Patristik felsefe
- D) Helenistik felsefe
- E) Grek felsefesi

2. Hristiyanlığın ilk üç yüzyıldaki döneminde, felsefe adına ortaya konan literatürden pek çoğu, Hristiyan dogmasının tarihini ve genel dinler tarihini ilgilendirir. Bu literatürden bir kısmı, imparatorlara sunulan dilekçeler, kınama yazıdır. Bunlarda Hristiyan inancının hoş görülmesi istenir, adalet ve insanlık beklenir. Ötekilerinde de paganların tümüne seslenilerek Hristiyanlığa yöneltilen saldırıları karşılamak, yermelerin haksız olduğunu göstermeye çalışılmıştır.

Buna göre, ilk dönem Hristiyanlık felsefesinin temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dini inancı akıl ile sorgulaması
- B) Tanrı kanıtlamalarıyla uğraşılması
- C) Hristiyanlığı yayma amacı gütmemesi
- D) Hristiyanlık inancını güçlendirmesi
- E) Bir savunma felsefesi olması

3. Orta Çağ Felsefesi, zaman olarak MS. yaklaşık 200-1500 yıllarını kapsar. Bu dönemde dinsel düşünüş egemen olmuştur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ Felsefesinin temel özelliklerinden biri değildir?

- A) Din, felsefenin hizmetine girmiştir.
- B) Din, felsefenin konularını ve yapılacak yorumları belirlemiştir.
- C) Kişisel, bağımsız ve eleştirel düşünme yoktur.
- D) Felsefenin desteğinde dinsel inançlar temellendirilmiştir.
- E) Felsefedeki sorgulayıcılığın yerini cevaplamaçılık almıştır.

4. Hristiyanlığa karşı yöneltilen kişisel, sosyal, politik ya da dini içerikli eleştirilere karşı bu dini savunmak anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Apolojetik
- B) Gnostik
- C) Patristik
- D) Skolastik
- E) Helenistik

5. "Anlamak için inanıyorum."

İskenderiyeli Clemens'in bu sözünden aşağıdaki yargıların hangisine çıkarılamaz?

- A) İnanmak bilmeden önce gelmelidir.
- B) Bilmenin temeli inanma olmalıdır.
- C) İnanma bilmeye yol göstermelidir.
- D) İnanılanı aklın da kavraması gerekir.
- E) Akıl almaz olduğu için inanmak gerekir.

6. Hristiyanlığın ilk dönemlerinde diğer dinlere, dini inancı olmayan veya Tanrı'ya inanmayanlara karşı Hristiyanlık inancını korumaya, Hristiyanlığa yapılan saldırılara karşı sistematik bir şekilde savunma yollarını aramaya koyulmuşlardır.

Bu parçada sözü edilen disiplin aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metafizik B) Teoloji C) Apoloji
D) Skolastik E) Din felsefesi

7. Patristik felsefenin temelinde iki unsur vardır. Biri, Kilise tarafından kutsal olarak kabul edilen metinler ve açıklaması, diğeri dönemin düşünürleri olan Kilise Babaları, yani Hristiyanlığın savunucularının yorumlarıdır. Bu dönemde, Hristiyanlık inancının felsefe yoluyla temellendirilmeye çalışıldığı bir anlayış vardır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnancın felsefe tarafından biçimlendirildiği
B) Felsefe ile dinin birbirlerini tamamladığı
C) Felsefi problemlerin din ile anlaşılabilirliği
D) Felsefenin dine bağlı olduğu
E) Din adamlarının da filozof oldukları

8. O, Hristiyanlığı yadığayan dünyaya karşı kendisini savunmaya çalışan Patristik felsefeye bir birlik, sistemli bir bütünlük kazandıran düşünürdür. Patristik felsefe öğretisini ya Antik felsefeden uzak durarak ya da ondan yararlanarak oluşturmaktaydı. Bu uğraş sonucunda ana çizgileriyle görünmeye başlayan Hristiyanlık öğretisi, ancak onunla kavramsal formu olan dogmasını kurmuştur. Bu bakımdan o, Orta Çağ Hristiyan kültürünün gerçek öğretmeni olarak değerlendirilir ve onun felsefesi, Orta Çağ Hristiyan felsefesinin çıkış noktası ve temeli sayılır.

Bu parçada tanıtılan Orta Çağ düşünürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anselmus B) Augustinus
C) Origenes D) Aziz Justin
E) Aquinolu Thomas

9. Antik Yunan'da filozofların temel problemi, bu dünyada, hatta kent devleti sınırları içinde mutluluğa erişmek üzerindedir. Yunan'da, insanın bu problemi çözebilecek güce sahip bulunduğu ve kendi çabasıyla iyi ve mutlu bir hayata ulaşabileceği kabul edilir. Orta Çağ'da problemler, bu dünyadaki hayattan çok, bu dünyadan sonraki hayatla ilgili olan problemlerdir. Aranan mutluluk, bu dünyadaki mutluluk değil, ebedi bir mutluluktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Antik Yunan felsefesi bütünüyle dünyevi bir felsefedir.
B) Orta Çağ'da felsefe dini argümanlara tabi olan bir felsefesidir.
C) Antik Yunan'da felsefe bağımsız bir nitelik gösterir.
D) Orta Çağ felsefesi, aklın rehberliğinde mutlu olma yollarını araştırır.
E) Antik Yunan felsefesi toplum içinde bir mutluluk amacını gözetir.

10. İlk Çağ Yunan düşünürleri, insanın toplum içinde kendini gerçekleştirmesini, insanın doğayla olan ilişkisini ortaya koymayı temel görevleri olarak bilmıştır. Bu bağlamda eski Yunanda doğa bilimleri hem kendi başlarına hem iyi ve mutlu bir yaşam için sağlam araçlar olarak görülür. Buna karşın Orta Çağ düşünürleri için önemli olan, insanın doğaüstü varlık alanıyla, aşkın ve mutlak varlıkla olan ilişkisini belirlemektir. Bunu da kendi akıllarıyla değil, kutsal metinlerde verilen hazır bilgilerle gerçekleştirmişlerdir. Bu bakımdan bilim dalları onlar için yararsız, hatta bazen zararlı ve tehlikeli disiplinler olarak görülür.

Bu parçaya göre, "Orta Çağ felsefesi" hangi özelliği ile Antik Yunan felsefesinden ayrılır?

- A) Hakikatin peşinde olmasıyla
B) Dogmatik bir yapıda olmasıyla
C) Doğaya sadece bilmek için yönelmesiyle
D) Temellendirme odaklı bir etkinlik olmasıyla
E) Ahlaki yaşamın dayanaklarını araştırmasıyla

MS 2. YÜZYIL - MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Orta Çağ birçok düşünürüne göre, felsefe ve bilimsel gelişmelerin yavaşladığı, dogmatik zihniyetin hüküm sürdüğü karanlık bir çağdır. Ancak Avrupa'nın yıkıntıları içinde, Antik Çağın kültür değerlerini ele alıp ilerisi için kurtaran Kilise olmuştur. Kilise, barbar ve kültürsüz kavimlere Antik bilimin öğretilmesinde, Rönesans ile başlayan Avrupa'nın yeni kültüre hazırlanmasında bir okul olmuştur.

Bu parça, aşağıdaki yargılardan hangisine örnek oluşturur?

- A) Bilimdeki ilerlemeler, düşünce özgürlüğünün olduğu dönemlerde gerçekleşmiştir.
- B) Aynı çağda farklı düşünce ve görüşler bir arada görülmüştür.
- C) Bir çağdaki gelişmeler bütünüyle olumsuz olarak nitelendirilemez.
- D) Belli bir dönemdeki bilimsel gelişmeler, sonraki dönemleri de etkiler.
- E) Her çağda yeni ve özgün düşünceler ileri sürülmüştür.

2. Orta Çağ felsefesinde, insanların hata yaptıkları, "ezeli-ebedi ve kurtarıcı hakikati" kendi başlarına asla bulamayacakları öngörülür. İnsana kurtuluş yolunu ve hakikati Tanrı vahiy yoluyla bildirir. Yunanlı, ahlaklılığı bir toplumsal etik içinde ve mutluluk amacını gözeterek ele alırken, Orta Çağ'da ahlaklılık dinin bir parçası haline gelmiştir. Dolayısıyla etik, eski Yunan'da dünyevi ve toplumsal bir zemin üzerinde temellendirilirken, Orta Çağ'da teolojik bir düzlemde temellendirilir.

Bu parçaya dayanarak Orta Çağ felsefesi hakkında aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Tanrı, insan için yüce ve yüksek bir ideal değerdir.
- B) İnsanın, eksik ve hatalı bir varlık olduğu varsayımına dayanan bir düşünce sistemidir.
- C) İnsana nasıl yaşaması gerektiği Tanrı tarafından bildirilir.
- D) İnsanın kötülüğünden çok, iyiliği üzerine yükselen bir felsefedir.
- E) Tanrı'nın emirlerine uygun düşen eylemler iyi, aykırı olanlar kötü olarak değerlendirilir.

3. Orta Çağ'ın en önemli problemlerinden biri, Hristiyanlıktaki "İlk Günah" dogması üzerinedir. Bütün Hristiyanlar neden Hz. Adem'in günahına ortak olmak durumundadır? Nasıl olup da tek tek insanlar Hz. Adem'in günahından sorumlu tutulabilir? Bu noktada Hristiyan düşünürler, gerçekten var olan tek tek bireyler değil, tümel insandır; dolayısıyla tümelin başına gelen, onu etkileyen her şey, onun altında yer alan tikelleri de etkiler, bireyler de ondan pay alırlar biçiminde açıklarlar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaki yaşamın imkanı bireyin özgürlüğüne dayanmaktadır.
- B) Her birey sadece kendi eylemlerinden sorumlu tutulmaktadır.
- C) Problemlerin çözümünde dogmalardan yararlanılmaktadır.
- D) İnanç öğeleri tartışmasız olarak kabul edilmektedir.
- E) Problemler felsefi bir anlayışla temellendirilmektedir.

4. Eski Yunanda insan, bir mikro-kozmos olarak kendisinin bir parçası olduğu, özde anlaşılabilir olan makro-kozmosta yaşar. Orta Çağ insanı ise, yaratıcısından ayrı düşmüş bir varlık olarak kendisine yabancı bir evrende yaşamak durumundadır. Buna göre, Orta Çağ'da insan, doğal ve akli bir varlık değil, Tanrı tarafından yaratılmış, fakat tanrısal özünden ayrı düşmüş bir varlıktır. Bu insan için, bir tarafta aşkın, yaratıcı Tanrı, diğer tarafta ise kendisini Tanrı'dan uzaklaştıran, özüne yabancı bir varlık alanı bulunmaktadır.

Bu parçadan hareketle, Orta Çağ felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilimsel bir problemle ilgilenmediği
- B) İlk Çağ felsefesinin devamı olduğu
- C) İnsanı madde ile kirlenmiş gördüğü
- D) İnsanı yaratıcısına temiz dönmesini umduğu
- E) Probleminin pratik alana yönelik olduğu

5. Hristiyanlık, başlangıçta, gerek Tanrı anlayışı gerek ahlak görüşü bakımından eleştirilmiştir. Hristiyanlıkla ilgili olan ilk literatür, bütün bu eleştiriler karşısında, bu yeni dinin, kendi kendini koruma gayretlerinden doğmuştur. Bütün bu gayretlerle Hristiyanlık, kendi prensiplerinin, esaslı felsefi görüşlere aykırı olmadığını da göstermeye çalışmıştır.

Buna göre, ilk dönem Hristiyanlık felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yeni dini savunma felsefesidir.
- B) Dini inancı yayma amacı gütmüştür.
- C) Yaşamda mutlu olma yollarını öğretmiştir.
- D) Toplumları yeni dine inandırma amacındadır.
- E) Dini dogmaların çağa göre yorumlanmasıdır.

6. Orta Çağ felsefesine göre, tikeller tümellerden daha az gerçektir. Tek tek nesnel tümellerden pay almak suretiyle varlığa gelirler. Orta Çağ felsefesi için yaşadığımız bu dünya gerçekten var değildir, gerçekten var olan öte dünyadır. Bu dünya gelip geçicidir, gerçek değildir; gerçekten var olan yalnızca tümelledir. Bu görüş, Hristiyanlığın asıl gerçeğin aşkın bir öte dünya olduğu dogmasını güçlendirdiği gibi, Kilisenin dini ve kurumsal otoritesini de pekiştirir.

Orta Çağ felsefesinin parçadaki bu düşüncesi, aşağıdaki özgün görüşlerden hangisine yakındır?

- A) Protagoras'ın rölativizmine
- B) Aristoteles'in realizmine
- C) Platon'un idealizmine
- D) Demokritos'un materyalizmine
- E) Herakleitos'un oluş felsefesine

7. Orta Çağ felsefesinde her varlığın belirli yeri, buna göre de belirli bir değeri vardır. Varlıklar içinde Tanrı tepededir, madde en alttadır, insan ruhu bu ikisi arasındadır. Akıllar veya melekler ise, insan ruhunun üzerinde, Tanrı'nın altında bir yerde bulunur.

Bu parçaya dayanarak, Orta Çağ felsefesi ile ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Bütünyle idealist bir çizgi benimsemişlerdir.
- B) Varlıkları hiyerarşik olarak sınıflandırmışlardır.
- C) Varlığın imkanı konusunda kuşku içindedirler.
- D) Varlığı birden çok ilkeye dayandırmışlardır.
- E) Asıl var olanı madde olarak görmüşlerdir.

8. Orta Çağ felsefesi, öznen hareket eden, bilimin gelişimine paralel olarak önce bilgi konusunu ele alan ve varlığı bilimin taleplerine göre sınıflayan ya da yorumlayan modern felsefenin tersine, önce zihinden bağımsız bir gerçeğin varoluşunu kabul eder, daha sonra bu gerçeğin bilgisine nasıl ulaşılabileceği konusunu ele alır.

Bu parçadan hareketle, Orta Çağ felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ontolojinin epistemolojiden önce geldiği bir felsefedir.
- B) Varlığın var oluşunu, onun bilgisine bağlayan bir felsefesidir.
- C) Varlığı fenomen varlık alanıyla sınırlandıran bir felsefedir.
- D) Varlıkta çokluk içinde birlik olduğunu düşünen bir felsefedir.
- E) Varlığın ruh ve maddeden oluştuğunu iddia eden düalist bir felsefedir.

9. Felsefe, Orta Çağ'da teorik değil, pratik yönelimiydi. Ancak bu felsefi tutumun yanı sıra zaman içinde salt öğrenme için öğrenme bakımından bir istek de uyanıp gelişmiştir. Bu eğilim, önceleri inancın dokunulmaz alanlarına uzak alanlarda başlamış, sonra gittikçe yayılmıştır. Bu gelişme inanç ile bilimin sınırlarının ayrılmasına, felsefenin teoloji karşısında bağımsızlığını elde etmesine yol açmıştır. Böylelikle hipotez kuran, teori geliştiren, deney ve gözlem yapan, olgulardaki neden-sonuç ilişkisini araştıran, geçerli, kesin, nesnel nitelikteki bilgilere ulaşma yoluna girilmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimsel buluşların çeşitli alanlardaki etkisi
- B) Bilimin birikimli olarak ilerlemesi
- C) Bilimin uygarlığın gelişmesine katkısı
- D) Bilimsel düşüncenin ortaya çıkışı
- E) Bilimin tarihsel gelişme süreci

MS 2. YÜZYIL - MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Orta Çağ felsefesi, ilahi hakikatları anlama ve anlaşılır kılmada, problemlere getirdiği çözümlerde Yunan felsefesine bağlı kalmıştır. Burada yapılan iş, daha çok Antik Yunan felsefesinin yöntemini kullanarak, kendi temel kavramlarını işleyerek inancı temellendirmektir. Ancak, Antik Yunan felsefesinin dinamik bir yapı sergilediği yerde, Orta Çağ felsefesi benimsediği ve kendisine göre biçimlendirdiği felsefeyi, genellikle olmuş bitmiş, yetkin bir sistem olarak görmüştür.

Buna göre, Orta Çağ felsefesi hangi yönüyle Antik Yunan felsefesinden ayrılır?

- A) Metafizik konular üzerinde durmasıyla
- B) Sorgulayıcı bir felsefe olmasıyla
- C) Aklın ilkelerine öncelik vermesiyle
- D) Sorulara nihai cevaplar aramasıyla
- E) Mutlak hakikatleri bulmuş olmasıyla

2. Aquinalı Thomas, Aristoteles'in varlık görüşünden hareketle geliştirdiği kanıt, Tanrı'nın varoluşunu, şeylerin fail nedenleri olması ve fail bir nedenin sonucundan önce gelme zorunluluğu bulunmasından dolayı, hiçbir eylem ya da sonucun kendi kendisinin nedeni olmayacağı gözlemine dayanır. Aquinalı Thomas'a göre, fail nedenler zincirinde bir ilk neden olmalıdır. Bu ilk neden olmadığı takdirde, zincirdeki ilk adıma, daha sonraki halkaya ve daha sonraki adımlara neden olacak bir başlangıç noktası olamaz. Bu olmadığında ise son sonuçtan, yani dünyamızın bugünkü halinden söz etmek de mümkün olamaz. Öyleyse, doğanın bugünkü hali ve sonuçlar dizisi, bir ilk neden olarak Tanrı'nın varlığını kanıtlar.

Aquinalı Thomas'ın parçada sözü edilen Tanrı'nın varlığı ile ilgili kanıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teleolojik kanıt
- B) Etik kanıt
- C) Ontolojik kanıt
- D) Kozmolojik kanıt
- E) Empirik kanıt

3. Augustinus'a göre, tahtaya çizilen doğru bir çizgi veya sokakta gördüğümüz düz bir sopa, yetkinlikten yoksun ve gelip geçici iken, matematiksel doğru, doğruluk ideası değişmez. Matematiksel doğrunun bilgisinde olmadan, sopanın ya da tahtaya çizilen çizginin doğru olduğunu bilemeyiz. Üç elma ile beş elmanın sekiz elma yaptığını görürüz. Elmaların kendisinin ve onları toplayan insan zihninin değişken ve zamana bağlı olduğu yerde, matematikçinin elmalardan bağımsız olarak topladığı üç ve beş sayılarının sekiz ettiği doğrusu değişmez, nesnel, zorunlu, ezeli ve ebedidir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Doğru bilgi insanın algıladıklarıyla sınırlıdır.
- B) Neyin doğru olduğu sadece akılla bilinemez.
- C) Doğru bilgi, deneysel yollarla kavranabilir.
- D) Akıl bilgisi gözlem verilerine dayanır.
- E) Duyusal bilgi öznel olduğu yerde, akıl bilgisi tüm insanlarda ortakdır.

4. Orta Çağ'da doğa bilimlerinin gelişmemesinin temel nedeni, tümeler konusunda benimsenen görüştür. Bu görüş, sadece akılla anlaşılabilir aşkın bir varlık alanına işaret eder, duyu dünyasını görünüşten ibaret sayar. Böyle bir bakış açısı ise, değişen görünüş dünyasının değişmez bilgisinin olmayacağı gerekçesiyle, deneye dayalı bilimsel bilginin imkanını ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla Orta Çağ zihniyeti, mutlak hakikati duyu dünyasına aşkın hale getirmek suretiyle, bu hakikate ilişkin bilgiye duyu, deneysel yollarla değil, deney üstü yollarla, ilahi aydınlanma ile erişilebileceğini ileri sürer.

Buna göre, Orta Çağ'da doğa bilimlerinin gelişmemesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Her türlü bilgiden kuşku duyulması
- B) Bilgiye ulaşmada kullanılan yöntem
- C) Otorite kabul edilen görüşlere bağlılık
- D) Dogmatik düşünce yapısının egemenliği
- E) Sadece vahiy bilgisinin esas alınması

5. Orta Çağ felsefesinde, belli bir gelenek ve vahye dayanan din çerçevesinde oluşan bir otorite vardır. Buna göre felsefenin mahiyeti, kapsamı ve sınırları da bu otorite tarafından belirlenir. Bu da, teolojik problemlerde bir karara varılınca akıl yürütmeye değil, otorite tarafından bildirilenlere dayanmayı gerektirir. Kısaca, teolojik problemlerde belirleyici rol otoriteye aittir; şüpheyi gidermenin en iyi yolu da otoritelere başvurmaktır.

Bu parçaya dayanarak, Orta Çağ felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çağın ihtiyaç duyduğu konularla ilgilidir.
B) Yeni ve özgün düşünceler ileri sürülmüştür.
C) Eleştiriye ve şüphecilığe kapalıdır.
D) Felsefi düşünce gelişimine öncülük etmiştir.
E) Önceki felsefi görüşlerden yararlanmıştır.
6. Skolastisizmde felsefe yapmak, inanç esaslarını açıklamak, sonuçlarını geliştirmek, dinsel iddiaların doğruluğunu ispat etmek demektir. Örneğin, Saint Aquinas Hristiyanlığın esasları ile Aristoteles felsefesini uzlaştırır. Skolastik, şüphecilığe karşı olduğu kadar bilginin kişiselleştirilmesine, görelileştirilmesine de karşıdır. Kısacası skolastisizme göre, tek bir hakikat vardır, tek bir bilgi sistemi doğrudur. Bu hakikat veya bilgi sistemi ise hiç tartışılmadan, eleştirilmeden kabul edilir.

Bu parçada Skolastik felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Otoriteye dayanma
B) Rasyonel olma
C) Sistematik olma
D) Dogmatik olma
E) Dinsel içerikli olma
7. Orta Çağ, eski Yunanlıların yürümüş olduğu yolu tam tersinden yürümüştür. Şöyle ki, Yunanlılarda felsefe ilkin dinden kopma ile, bilmek için bilmek ile salt bilmeden duyulan sevinç için başlamıştı. Orta Çağ ise felsefeyi pratiğin, Hristiyanlığın dinsel amaçlarının hizmetine koşmuştur. Orta Çağ düşünürlerine göre felsefenin göreceği iş, sağlam ve tartışmasız olarak elde bulunan bilgi ve kanıların düşüncede açıklığa kavuşturmak, kavramsal olarak dile getirmektir.

Bu parçaya göre, Orta Çağ felsefesinin temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın evren hakkındaki merakını gidermek
B) Hristiyanlığın akla uygunluğunu göstermek
C) Dinin toplum üzerindeki etkisini pekiştirmek
D) Mantıksal çıkarımlarla gerçeği ortaya çıkarmak
E) Dünyayı ve insan yaşamını yorumlamak

8. Yaklaşık 500 yüzyıl süren Patristik felsefe, putperestliğe, dinden bağımsız felsefeye karşı Hristiyan inancını savunmuş ve daha sonra benimsediği Platoncu ve Yeni-Platoncu felsefeye bu inancı anlamlandırıp güçlendirmeye ve gnostisizmin saldırılarını karşısında korumaya çalışmıştır. Söz konusu felsefe, teoloji ve dinin doğruları ile bir bütünün ayrılmaz öğeleri olarak değerlendirilir.

Buna göre, Patristik felsefenin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hristiyanlık dinini halk arasında yaygınlaşmasını sağlamak
B) Hristiyanlık dininin vahiy ile bağlatısını göstermek
C) Hristiyanlık dinini felsefe aracılığıyla temellendirmek
D) Hristiyanlık dininin ontolojik alt yapısını oluşturmak
E) Hristiyanlık dini ile diğer dinler arasındaki farkı ortaya koymak

9. Aristeides, "Hristiyan İmanı İçin Savunma" adlı eserinde, "Her şeyden önce, her şeyi yaratmış ve meydana getirmiş, her şeyi yoktan var etmiş olan sadece tek bir Tanrı'nın var olduğuna inan!" diye seslenir. Ona göre, Tanrı sonsuz, yetkin, ölümsüz, bilge, iyi, kendine yeten en yüce varlıktır.

Bu parçada sözü edilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Politeizm
B) Monoteizm
C) Deizm
D) Panteizm
E) Agnostisizm

10. Orta Çağ felsefesinin İlk Çağ felsefesinden farklı olarak kendine özgü problemleri vardır. Örneğin, Tanrı, Hristiyanlardan bazı eylemleri yerine getirmelerini ister. Acaba Tanrı onlardan bunu söz konusu eylemler her koşulda iyi olduğu için mi istemiştir? Yoksa bu eylemler Tanrı onların yapılmasını istediği için mi iyidir?

Parçaya göre, Orta Çağ felsefesi aşağıdaki problemlerden hangisini sorgulamaktadır?

- A) Değerlerin Tanrı'nın iradesine bağlı olup olmadığını
B) Hangi eylemlerin iyi hangi eylemlerin kötü olduğunu
C) Herkes için geçerli evrensel ahlaki değerlerin olup olmadığını
D) Tanrı'nın var olmasının insan iradesi üzerindeki etkisini
E) İnsanların eylemlerinde özgür olup olmadıklarını

BÖLÜM
3

15. YÜZYIL- 17. YÜZYIL FELSEFESİ

15. YÜZYIL- 17. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Rönesansta, bütün kültür dünyasının tek bir çerçevede ya da düşünce altında toplanmasının yerine bir sistemler, düşünceler çokluğu vardır. Orta Çağın gölgelendirdiği Antik Çağın çok renkli düşünce tablosu Rönesansta bütün parlaklığı ile yeniden karşımıza çıkar. Artık düşünür adsız bir yapıtın arkasında gizlenmez, tersine yapıtında kendini bütün ağırlığıyla gösterir. Düşünürler görüşlerinde, kendini, içinde bulunduğu ulusun karakterini belli eder; felsefe Latince ile değil, artık ulusal dillerle yazılmaya başlanır.

Bu parçaya göre, Rönesans felsefesinde aşağıdakilerden hangisinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) Tepkisel olma
- B) Akla dayanma
- C) Bireysel olma
- D) Eleştirel olma
- E) Bütünleyici olma

2. Rönesans düşüncesi aynı zamanda Orta Çağ'a karşı bir tepkiyi dile getirmektedir. Dolayısıyla Rönesans felsefesi ile Orta Çağ felsefesi arasında önemli farklılıklar vardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ felsefesi ile Rönesans felsefesi arasındaki farklılıklardan biri değildir?

- A) Orta Çağ felsefesi din merkezli, Rönesans felsefesi ise insan merkezlidir.
- B) Orta Çağ felsefesi üzerinde durulacak sorunlarını kendisi seçerken, Rönesans felsefesinde sorunlar önceden belirlenmiştir.
- C) Orta Çağ felsefesi yalnız Aristoteles felsefesiyle ilgilenirken, Rönesans felsefesi ise tüm Antik Çağ felsefesini yeniden keşfetmeye çalışır.
- D) Orta Çağ felsefesi için doğru araştırılacak bir şey değildir, Rönesans felsefesi için doğru araştırılması gereken bir şeydir.
- E) Orta Çağ felsefesi cevaplayıcıdır, Rönesans felsefesi ise sorgulayıcıdır.

3. Orta Çağ düşüncesinin yürüdüğü yol da, varmak istediği amaç tek iken; Rönesansta böyle doğruya ulaştırılan tek bir yol yoktur, üzerinde düşünülen konu da bir tane değildir. Rönesans felsefesi, tıpkı Antik Çağ felsefesi gibi insan ve evrene ilişkin bütün sorunları ele alır, bunları çözmek için birçok yol dener; bu yüzden Rönesansta birçok görüş çeşitliliği vardır. Bu görüşler birbirlerinden ne kadar ayrılırsalar da Skolastik zihniyetle savaşmada birlik içindedirler.

Bu parçadan hareketle, Rönesans felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Farklı düşüncelere açıktır.
- B) Yaşanan dünyayı önemsemez.
- C) Belirli türden sorularla uğraşır.
- D) Gerçeği bildiği konusunda iddialıdır.
- E) Çoğunluğun benimsediği görüşlerle uyum içindedir.

4. Orta Çağ filozofu Aquinolu Thomas, ortaya koyduğu felsefesiyle kendisinden önceki yapıyı tamamlamaya çalışırken, Rönesans filozofu kendisini yeni şeyler getiren bir dönemin temsilcisi olarak görür. Dolayısıyla Rönesansta hazır bulunan gereçleri sağlamlaştırmayı, sistemleştirmeyi değil, yeniden yaratmayı, işleyeceği gereçleri kendisinin arayıp bulmayı, geliştirmeyi amaçlar.

Buna göre, Rönesans felsefesinin ayırt edici özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğayı akılla anlaşılabilir gizemlerle dolu olarak görmesi
- B) Kurumsal nitelikte belirli bir öğretim sistemine dayalı olması
- C) Kendi içinde uyumlu ve kapalı bir sistemli bir düşünce içermesi
- D) Antik Çağ filozoflarının düşüncelerinden yararlanması
- E) Buluş, yaratma, keşif ve farklı görüşlerin çatışma dönemi olması

5. Orta Çağda felsefeye düşen görev, Kilisenin öğretilerini desteklemektir. Antik Çağın bir iki büyük filozofu ile Kilise Babalarının düşüncelerine değişmez doğrular olarak inanılır ve bunlar her türlü bilgi için birer ölçüt kabul edilirdi. Buna göre felsefeye düşen iş, Hristiyanlığın dayanağı olan bu doğruları akılla açıklamak ve savunmaktır. Buna karşılık Rönesansta felsefenin amacı, kendini her türlü bağlılıktan sıyırmak, yalnız kendine dayanmak, kendini arayıp bulmaktır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Rönesansta felsefe otoritelerden bağımsızdır.
B) Orta Çağda felsefe teolojinin bir parçasıdır.
C) Rönesansta aklın verisine önem verilir.
D) Orta Çağda filozoflar doğru bilgileri arar.
E) Rönesansta felsefe eleştiriye açıktır.

6. Aşağıdakilerden hangisi Rönesans dönemi bilim ve felsefenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Doğa karşısında ölçmeyi esas alan nicelikçi yeni bir tavır belirlemiştir.
B) Yer merkezli evren anlayışı yerine, güneş merkezli evren anlayışı benimsenmiştir.
C) Tümevarım yöntemi yerine tümdengelim yöntemi esas alınmıştır.
D) İnsanı merkeze alan, sorgulayan, yeni fikirlere açık, hoşgörülü hümanizm akımı vardır.
E) Kuşkuya dayalı bir yaşam felsefesi söz konusudur.

7. Rönesansın önde gelen düşünürlerinden Montaigne, her türlü dogmatizmin düşmanıdır. O, insanın boyuna değişen ilintileri içinde "doğruyu nerede bulmalı?" diye sorar ve araştırır. Bu soru karşısında Montaigne, bir şey bilmediğimizi söylememeliyiz ve son sözümüz "ne biliyorum?" olmalıdır, der.

Montaigne parçadaki yaklaşımıyla aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Septisizm
B) Empirizm
C) Hümanizm
D) Nominalizm
E) Rasyonalizm

8. Rönesans, "Yeniden Doğuş" adı verilen bir tepki, değişme ve yenileşmenin adıdır. 15. ve 16. yüzyılda Avrupa'da gerçekleşen bu hareket ile yeniden doğan, Antik Çağ yaklaşımıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Rönesans düşüncesinin bir özelliği olamaz?

- A) Dünya yaşamına değer verme
B) Bireyselliği ön plana çıkarma
C) Akla güven duyma
D) Bilimsel düşünceyi önemseme
E) Hristiyan ahlakını savunma

9. Rönesans düşüncesinin üzerinde durup Antik örnekler göre işlediği ilk sorun insan sorunudur. İnsan, insanın özü ve bu dünyadaki yerinin ne olduğunu araştırılmıştır. Bu bağlamda Antik yapıtlar çevrilir, yorumlanır ve tam kadrolarıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Modern insanın yeni hayat anlayışını ve duygusunu dile getiren bu akım, Rönesansta yeniden canlandırılmış, bu noktada dinden bağımsız bir kültür kurulmaya, insan ve dünya ile ilgili bir felsefe yaratılmaya başlanmıştır.

Bu parçada sözü edilen Rönesans düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
B) Hümanizm
C) Nominalizm
D) Septisizm
E) Çift gerçek kuramı

10. Felsefenin dinden kopmasına, yalnız teolojiye hizmet eden bir düşünme olmaktan çıkıp kendine göre yöntem ve amaçları olan bir bilgi kolu olmasına yol açan birtakım etkenler vardır. Bu etkenlerden biri, tümellerin, kavramların, sözcüklerin, tanımların, tasarımların gerçek ya da nesnel hiçbir varlığının bulunmadığını, bunların birer addan, birtakım seslerden ibaret olduğunu, yalnız tek tek varlıkların gerçekliğini ileri sürer.

Parçada, aşağıdaki öğretilerden hangisinin felsefenin dinden kopmasına neden olduğu vurgulanmaktadır?

- A) Rasyonalizm
B) Hümanizm
C) Septisizm
D) Nominalizm
E) Çift gerçek kuramı

15. YÜZYIL- 17. YÜZYIL FELSEFESİ

1. İçimizde bir doğa kımlıdır; ona kulak verir, yasalarını kavarsak, erdeme, dolayısıyla mutluluğa giden yolu da bulmuş oluruz. Çünkü erdem, doğaya göre yaşamaktır. İçgüdülerimiz de, duygularımız da doğanın içindedir, onların burada yeri ve değeri vardır, bunlar olmasaydı hareketsiz kalırdık. Ancak bunların akılla ayarlanması gerek, yoksa şiddetli duygular bizi doğamıza aykırı yollara saptırırlar; doğaya uygun yaşamak ruh dirliğini sağlar.

Rönesans dönemi düşüncesini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan doğanın bir parçasıdır.
- B) İnsan doğası gizemlerle doludur.
- C) Doğa insan için vardır.
- D) İnsan en üstün varlıktır.
- E) İnsan doğa tarafından belirlenmiştir.

2. Orta Çağın sonlarına doğru yaygınlık kazanmaya başlayan anlayış şudur: Tanrının varoluşu, ruhun ölümsüzlüğü, evrenin yedi günde yaratılmış olması gibi Hristiyanlığın dogmaları iman ile ilgili önermelerdir. Bunlara oldukları gibi inanılır, kanıtlamalarına kalkışmak boşunadır. Doğruluk tek yönlü değil, çift yönlüdür. Bilgi bakımından yanlış olan bir görüş iman bakımından doğru olabilir, iman bakımından yanlış olan da bilgi bakımından doğru olabilir. İşte bu anlayış, Rönesans'ta felsefenin kendisini bulmasına, kendi bağımsızlığını kavramasına doğru büyük bir adım olmuştur.

Buna göre, Rönesans felsefesinin hangi yönüyle Orta Çağ felsefesinden ayrıldığı söylenebilir?

- A) Dini bilgilerin İlk Çağ felsefe diliyle çözümlenmesiyle
- B) İman ile bilginin sınırlarının kesin olarak belirlenmesiyle
- C) Dini bilgilerin aklın eleştirici denetiminden geçirilmesiyle
- D) İmana ait problemlerin kesin olarak çözüme kavuşturulmasıyla
- E) İman esaslarının bütün dogmalardan bağımsız olarak ele alınmasıyla

3. Skolastik felsefe dünyayı evrenin merkezi olarak kabul etmiş ve bu görüş, Orta Çağ Katolik Kilisesi tarafından bir inanç ögesi olarak benimsenmişti. Din açısından kabul edilmesi oldukça basit bu görüşü matematiksel olarak desteklemek pek mümkün olmuyordu. 16. yüzyılda Kopernik, yeryüzünü evrenin merkezi saymak yerine güneşi merkeze koyarsak karşılaşılan matematiksel güçlüklerin çoğunun çözülebileceğini ileri sürdü. Böylelikle gezegenlerin, diğer gök cisimlerinin hareketleri bir ölçüde açıklanabilecekti. Ancak Kopernik bu düşüncelerinin yol açabileceği sorunları bildiği için yayınlanmasını öldüğü yıl olan 1543'e kadar ertelemişti.

Bu parçaya dayanarak, Kopernik ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yeni ve özgün bir hipotez ileri sürmüştür.
- B) Bilimin gelişmesine katkıda bulunmuştur
- C) Çağın egemen dogmalarına karşı çıkmıştır.
- D) Kendinden önceki görüşlerden yararlanmıştı.
- E) Akla dayanan açıklamalar yapmıştır.

4. Rönesans, insanı, bütünü renksiz bir üyesi olmaktan kurtarıp onu benliğinin özel renklerini bütün canlılıklarıyla ortaya koyar. Rönesansta yalnız tek kişi değil, insan grupları da bu yönde biçimlenme yoluna girmişlerdir. Bir insan topluluğu olarak ulus Rönesansta ortaya çıkmıştır. Evrensel Orta Çağ devletinin birer üyesi olan ulusların kendilerine göre bir dünya görüşleri olmadığı için, ne gelişmiş kültürleri ve dilleri ne de özgün sanatları vardı. Rönesansla birlikte bu durum değişir ve her ulus kendi dilini, düşüncesini, sanatını, siyasi yapısını özel renkleriyle geliştirmeye başlar.

Bu parça, aşağıdaki yargılardan hangisiyle özetlenebilir?

- A) Rönesans bilimsel düşünüşün kaynağıdır.
- B) Rönesans doğa karşısında yeni bir tavır alıştır.
- C) Rönesans tüm dogmaların yıkıldığı bir çağdır.
- D) Rönesans farklı görüşlerin çatıştığı bir çağdır.
- E) Rönesans bireyciliğin öne çıktığı bir çağdır.

5. Rönesans döneminde keşfedilen kara parçalarında koloni kuran ulusların amansız rekabeti, denizciliği ve yolculukların daha doğru rotalarda yapılmasını, daha hızlı gemilere ve gemileri kontrol etmek için daha iyi aletleri gerekli kılmıştır. Bu bağlamda jeodezi, astronomi, haritacılık ve ilgili başka fizik bilimleri daha da gelişmiştir.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) Bilimsel gerçekler ne kadar önem alınsa da er ya da geç ortaya çıkar.
B) Bilimsel bilgiler, bilim insanlarının içinde bulunduğu koşullardan etkilenir.
C) Pratik yaşamda karşılaşılan güçlükler geleneksel bilim anlayışını zor da olsa değiştirir.
D) İnsanların bilgileri arttıkça bilinebilir şeyler de orantılı olarak artar.
E) Pratik yaşamda doğan ihtiyaçlar, bilimsel çalışmalar için itici güçtür.

6. İtalya, Rönesans'ın ana yurdudur; modern Avrupa kültürünün doğmasına yol açan Rönesans akımı ilkin burada başlamış, sonra öteki Avrupa ülkelerine yayılmıştır. İtalya'nın Rönesans'ın beşiği olması bir rastlantı değildir. Orta Çağ sonlarındaki İtalya, her biri bağımsız birçok şehir-devletlerine bölünmüştü. İlk Çağ'daki Yunan polis-devletlerine benzeyen bu şehir devletleri arasında sonu gelmeyen savaşlar; bir Roma'nın, bir Floransa'nın, bir Venedik ya da Cenova'nın kendi sistemlerini geliştirmelerine yol açmıştır. Kısmen de demokrat yapılı olan bu şehirlerin her biri içindeki parti savaşları da, bireyi yeteneklerini geliştirmeye, kendine göre görüşler edinmeye zorlamıştır.

Bu parçada, Rönesansın İtalya'da doğması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) İtalya'nın coğrafi ve tarihsel koşullarına
B) İtalya'nın farklı kültürlerin karşılaştığı bir yer olmasına
C) Dönemin İtalya'sının siyasi ve sosyal yapısına
D) Antik Çağ kültürünün izlerinin İtalya'da bulunmasına
E) İtalya'nın Orta Çağ kültürünün ağırlık merkezi olmasına

7. Kopernik'in hesaplamalarında, Joachim Rhaeticus'dan yardım almıştır. Rhaeticus, Kopernik'e bir ziyarette bulunmuş ve onunla iki yıl geçirmiştir. O gün Kopernik Frombork katedralinde başrahip iken, Rhaeticus da Witenberg Protestan üniversitesinde bir profesördü. Ancak Katolik ve Protestanları nefretin ayırdığı bir ortamda, bir başrahip ile Protestan bir matematikçinin bir arada kardeş gibi yaşayıp çalışmalarını akıl almaz bir cesaretle örneklerdir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilim adamları, bilimsel çalışmalarını karşısındaki kişisel değerlerini önemsemezler.
B) Bilim tarihi boyunca, olumlu ve olumsuz gelişmeler bir arada var olmuştur.
C) Bilimin amacı, sonucu ne olursa olsun gerçeği ortaya çıkarmaktır.
D) Bilim, insanları görev anlayışı içinde gerçeğin keşfi için birleştirir.
E) Bilimde gelişme, bilim adamları arasındaki işbirliğinin sonucunda gerçekleşir.

8. Orta Çağ felsefesi, Antik dünyanın ortaya koyup bir yere kadar işlediği sorunları bir sonuca ulaştıramamıştı. Rönesans bu sorunların işlenmesini aksatan engelleri ortadan kaldıracak, onlara taşıdıkları olanakları geliştirecek yolu açmıştır. Bu noktada Rönesans, ilkin yeni sorunlar ortaya koymamış, sorunlarını Antik Çağda bulmuştur. Öte yandan bu sorunları işleyişinde başlangıçta orijinal değildir. Rönesans düşüncesi, Antik kültür ile iyice tanıştıktan sonra kendi yaratılarını ortaya koymaya başlamıştır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılmaz?

- A) Rönesans felsefesi, Antik Çağın kılavuzluğu ile işe başlamıştır.
B) Rönesans düşüncesi, özgür olmayan bir felsefedir.
C) Rönesans düşüncesi, karşısına çıkan sorunları, önceleri Antik Çağ örnekleri olarak işlemiştir.
D) Rönesansın başları, Antik kültürün alınıp benimsendiği bir dönemdir.
E) Rönesans, Orta Çağın düşünce dünyasından farklı yöntemler izlemiştir.

15. YÜZYIL - 17. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Grotius, Rönesansın sonlarına doğru, doğal hukuku devletin temeli yapan düşünürdür. Onun doğal hukuk kavramı, belli birtakım hakların insanın doğasında bulunduğunu kabul eder. Bu haklar, insan doğası gibi her yerde, her dönemde aydırdılar; her insanda, her toplumda birdirler; tarih içinde baskı altında bulunmuşlar ama hiçbir zaman tümüyle ortadan kaldırılamamıştır. Ancak, doğal hukuk kendisini gerçekleştirebilmek için devlet gücüne muhtaçtır. Kendisinden önce ve varoluşunun nedeni olan hukuku korumakla yükümlü olan devlet, hukukun koruyucusu ve garantisidir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet varlığını hukuka borçludur.
- B) Haklar hukukun temelini oluşturur.
- C) Devlet haklara saygıyla yükümlüdür.
- D) Doğal haklar değişmez niteliktedir.
- E) Hukuku yaratan devlettir.

2. Antik Çağın devlet görüşünü Rönesans'ın eğilimleriyle birleştirerek Yeni Çağın ilk devlet felsefesini geliştiren Machiavelli'dir. O, "Hükümdar" adlı yapıtında, kuvvete dayanan ulusal devlet tasarımı bulur. Ona göre, bir devlet bütün gücünü ulustan almalı, karşısında ve üstünde Kiliseyi bulmamalıdır. Hukuk, din dogmalarından değil, doğrudan doğruya devletin özünden türetilmeli, Kiliseye bağlı olmaktan kurtarılmalıdır. Devletin başında bulunan kimsenin göz önünde bulunduracağı biricik amaç, devleti yaşatmak ve gücünü boyuna arttırmaktır. Devlet adamının bundan üstün bir ödevi olamaz; bu amaca varmak için kullanılacak her araç da meşrudur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Machiavelli'nin devlet felsefesine aykırıdır?

- A) İnsanın temel hakları her şeyden önce gelir.
- B) Ahlak ve hukuk devlet yüzünden vardır.
- C) Adalet devletten bağımsız değildir.
- D) Devlet, düzeni sağlamak adına sınırsız yetkiye sahiptir.
- E) Devlet mutlak bir güçtür.

3. Rönesans, klasik İlk Çağ düşüncesinin yalnız bir yenilenmesi değildir. Elbette yeni bir dünya görüşünü oluşturmada Antik geleneklerden destek almıştır; ancak Rönesans felsefesi onlardan öğrendiklerini iyice özümseyerek yepyeni fikirlere varmaya çalışmıştır. Bu noktada Rönesans insanı yeniyi, önce kendi içinde aramış, buradan hareketle yeni bir insan anlayışı ortaya koymuş ve sonra da kendi dışında, doğada aramış, buradan da bugünkü doğa bilimimizin temelini kuran bir doğa görüşü doğmuştur.

Bu parçada, Rönesans felsefesinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Yanıtlayıcı değil, araştırmacı olması
- B) İnsanın mutluluğunu öne çıkarması
- C) Skolastik felsefeye tepki göstermesi
- D) Akla ve düşünmeye dayanması
- E) Özgün bir düşünce olması

4. Rönesans felsefesi, Avrupa uygarlığının yaklaşık bin yıl süren Orta Çağ'ı ile Yeni Çağ arasındaki dönemin felsefesi olan bir geçit dönemidir. Orta Çağ ile Yeni Çağ arasında bir köprü görevi üstlenen Rönesans felsefesinin geçiş dönemi felsefesi olarak nitelendirilmesinin nedeni, Rönesansın "yeniden doğuşu" temsil etmekle birlikte Orta Çağ felsefesiyle süreklilik göstermesindedir.

Buna göre, Rönesans felsefesinin Orta Çağ felsefesiyle süreklilik göstermesi, aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) İnsanı merkeze alan düşünce akımlarının benimsenmesi
- B) Antik Çağın diğer düşünceleriyle birlikte Aristoteles'in görüşlerine de değeri verilmesi
- C) Bilimsel düşünce ile dini inançları uzlaştırmanın hedeflenmesi
- D) Hristiyan dogmalarının felsefe ile anlaşılır kılınmaya çalışılması
- E) Avrupa'da Platon'un düşüncelerini esas alan Platon Akademisi'nin kurulması

5. Francis Bacon, geçmişin bütün otoritelerine, klasik bilginin düşünme biçimleriyle sözde araştırma yöntemlerine, Orta Çağ'ın Antik Yunan mirası üzerine yükselen bilgi anlayışına karşı çıkar. Ona göre doğaya egemen olmak gerekir. Ancak bu, geçmişin bilim anlayışı ile olamaz. Doğaya egemen olmak için önce doğayı tanımak, bunun için de birtakım putlarla kaplanmış olan zihnimizi bunlardan kurtarmak gerekir. Bacon'a göre, zihnin doğa yasalarının doğru bilgisine ancak put olarak adlandırıldığı ön yargılardan arındırılmasıyla ulaşılabilir.

Parçada sözü edilen "put"lara Bacon ne ad verir?

- A) Doxa B) İdea C) İdol
D) Olgu E) Dogma

6. Grotius'a göre, bireye doğanın sağlamış olduğu, insan eliyle meydana gelmiş olan her türlü düzenin üstünde olan haklara dokunulamaz, bunlar hiçbir kaygıya feda edilemez. O, Machiavelli'nin devlet felsefesinin aksine, yeni bir devlet düzeni kurarken, doğal hakları sarsılmaz ve sınırlanmaz bir temel olarak alır.

Bu parçada dile getirilen devlet görüşü aşağıdakilerden hangisine yakındır?

- A) Liberalizme B) Nihilizme
C) Sosyalizme D) Faşizme
E) Anarşizme

7. Rönesansın ünlü astronomlarından Tycho Brahe'nin kurduğu rasathane, ölümünden sonra dağılınca, yaptığı gözlemleri yazdığı defter ile notları, gözlem gereçleri Kepler'in eline geçer. Kepler bunların yardımıyla gezegenlerin hareket yasalarını hesaplar. Tycho Brahe'nin Mars gezegeni üzerinde yaptığı gözlemleri değerlendiren Kepler, gezegenlerin yörüngelerinin yapısı ve hızlarını, yörüngeleri üzerindeki dönme sürelerini tam olarak belirler.

Bu parçada anlatılan durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Bilimsel yasaların evrensel olmasına
B) Aklın, doğru bilginin tek kaynağı olduğuna
C) Bilimin genellenebilir sonuçlara ulaşmasına
D) Bilimin birikimli olarak ilerlemesine
E) Bilimsel bilginin sistemli ve düzenli olduğuna

8. Rönesans düşünürleri, Skolastiğin kıyasa dayanan yöntemini reddetmiştir Çünkü bu yöntem, yeni bilgilere vardırıyor, bilineni yalnız aydınlatıyordu. "Yeni"yi arayan Rönesansa, yeni bilgileri sağlayacak yeni bir yöntem gerekti. Başlangıçta yöntem üzerinde pek düşünülmemiş fakat Rönesans ilerledikçe, deney ve gözlemlere dayanarak genel bir sonuca ulaşma yöntemi benimsenir olmuştur.

Parçada sözü edilen Rönesansın bilimsel çalışma yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Analoji B) Sentez C) Analiz
D) Tümevarım E) Tümdengelim

9. Bacon'a göre, doğaya egemen olmak için onu tanımaya, bilmeye girişirken ilk yapılacak şey, önceden edinmiş olduğumuz yargılar ile sanıları bir yana bırakmamız gerekir. İnsan zihni birtakım kuruntularla, putlarla, yüklüdür. Doğanın kendi gerçeğine uygun olan temiz bir tasarımı elde etmek istiyorsak, insan zihnindeki bu putların kökü kazınmalıdır.

Bacon, bilimsel çalışmada aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Tutarlı olma B) Nesnel olma
C) Seçici olma D) Sistemli olma
E) Kendini yenileme

10. Rönesansın ünlü hukuk ve devlet teorisyenlerinden Jean Bodin, "Devlet Üzerine Altı Kitap" adlı yapıtında, hükümet şekilleri üzerinde karşılaştırmalar yaparak aristokrazi ile demokrasinin iyi yönlerini bir araya getiren mutlak monarşinin en iyi devlet biçimi olduğu sonucuna varır. Ona göre bu devletin de özel ayırımı, yani devleti yapan özellik, güç ve iradesinin hiçbir şekilde bölünemez, başkasına aktarılamaz, hiçbir şeyle sınırlanamaz olmasıdır.

Parçadaki görüşleriyle Bodin, devletin hangi özelliğine vurgu yapmaktadır?

- A) Bürokratik yapısına
B) Meşruiyetine
C) Egemenliğine
D) Var olma amacına
E) Hukuka bağlılığına

BÖLÜM
4

18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ

18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Aydınlanma yüzyılı olarak tanımlanan 18. yüzyılın yönetici ideisi akıl idealidir; bu ideale aykırı olan görüşler bile hep onun ölçüsü ile değerlendirilir. Akla karşı duyulan bu aşırı inanç, yüzyılın sonlarında Kant felsefesiyle sarsılır. Kant aklın gücünün nereye kadar gidebileceğini, sınırları olduğunu gösterir. 19. yüzyılda Aydınlanmanın hızını yitirdiği görülür. Bu yüzyılda Aydınlanmanın karşısına Voltaire ve Rousseau'nun öncülük ettiği, toplumun bütün sınıflarına seslenen, duygu ve coşkunun önemli olduğu, sade bir dilin kullanıldığı akım bir tepki olarak ortaya çıkar.

Parçada, Aydınlanma Felsefesine bir tepki olarak ortaya çıktığından sözü edilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
B) Romantizm
C) Empirizm
D) Pozitivizm
E) Hümanizm

2. 18. yüzyıl felsefesine aynı zamanda "Aydınlanma Felsefesi" denmektedir. İnsanın, o güne kadar hayatının düzenini belirleyen değer ve formların yerine yeni bir düzene kılavuzluk edecek düşünceleri aramaya başlaması "aydınlanma" kavramı ile ifade edilir. Burada aydınlanmak isteyen insanın kendisi, aydınlatılması istenen şey de, insan hayatının anlam ve düzenidir. Buna göre, 18. yüzyılın sonlarına doğru patlayan Fransız Devrimi, bir bakıma aydınlanma düşüncelerinin politik-sosyal alandaki yansımaları olarak görülmektedir.

Bu parçaya dayanarak "Aydınlanma Felsefesi" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanın kendini ebedi mutluluğa ulaştıracak yolları arama çabasıdır.
B) İnsanın hazır bulduğu gelenek şemalarından kopup hayatını kendi akli ile düzenlemesidir.
C) İnsanın aklını otoritelerin gösterdiği yolda kullanmaya başlamasıdır.
D) İnsanın, görmediğine değil gördüğüne inanmasıdır.
E) İnsanın problem hakkında sorular sorarak gözden kaçmış olan yanları ortaya koymasidir.

3. 18. yüzyıl, metafizik düşüncelerle savaştığı bir yüzyıldır. Bu yüzyılda, aklın doğanın yapısını doğru kavramakla, doğa üzerinde egemen olma yollarını açmakla, akla karşı aşırı bir güven ve gurur duyulmaya başladı. Bunun sonucunda kültür dünyasını da akla aydınlatıp ona egemen olmak hedeflendi. 18. yüzyıl filozoflarına göre, aklın aydınlattığı doğrular ile beslenen bir kültür dünyası, sonsuz bir ilerleme sağlayacaktır. Bu güvenle bütün kurumlar aklın eleştirisinden geçirilir; toplumu, devleti, dini ve eğitimi aklın ilkelerine göre yeni baştan düzenlemeye girişilir.

Bu parçadan hareketle, 18. yüzyıl felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Orta Çağın hayat anlayışına karşı yeni bir dünya görüşüdür.
B) Doğa ile insan akli arasında bir uygunluk görülmemiştir.
C) Akli, kültürün bütün alanlarında kullanmaya girişilmiştir.
D) Bilginin ilerlemesine dayanan entelektüel bir kültürdür.
E) Deney ve gözlem verilerine duyulan güven yitirilmiştir.

4. • Descartes, kendisinden asla şüphe duyulmayacak, başka bilgilere de temel olabilecek açık seçik bilgilerin akla dayandığını ileri sürer.
• J. Locke, bilginin doğuştan değil sonradan duyu deneyimleri aracılığıyla, zihin dışındaki dış dünyadan edinilen izlenimlere dayandığını ileri sürer.
• Kant, duyu deneyimiyle dış dünyadan edinilen ham verilerin aklın formlarında işlenmesine dayandığını ileri sürer.

Bu görüşler, aşağıdaki problemlerden hangisini açıklamaya yöneliktir?

- A) Doğru bilginin imkanı
B) İnsan bilgisinin sınırını
C) Bilginin değerini
D) Bilginin kaynağını
E) Varlığın neliğini

5. Felsefe, kavramlar yaratmayı da içeren bir disiplindir. Felsefe tarihine baktığımızda bazı filozoflar bazı kavramlarla anıldığı görülür. Öyle ki, bir bakıma belirli kavramlar o filozoflarla özdeşleşmiş olup, savundukları görüşleri açıklamada bu kavramlara baş vurulur.

Buna göre, "tabula rasa" kavramı aşağıdaki filozoflardan hangisine aittir?

- A) Kant B) Hume C) J. Locke
D) Berkeley E) Descartes

6. Hegel'e göre, gerçeklik yalnızca Mutlak Akıl veya Mutlak Tin aracılığıyla anlaşılabilir. Mutlak Akıl veya Tin, aşkın, kendi kendisine yeten, kendi kendisinin mutlak olarak bilincinde olan, tam olarak bağımsız bir varlıktır. Evren, kendisini Mutlak Akılın amaçları doğrultusunda gerçekleştirir.

Hegel "Mutlak Akıl" veya "Mutlak Tin" kavramlarını aşağıdakilerden hangisiyle ifade etmektedir?

- A) Geist B) Form C) İdea
D) Sezgi E) Fenomen

7. Özne, ideler yani düşünceler toplamıdır. Buna göre, ağaçların, dağların, ırmakların kısacası tüm duyulur nesnelerin zihin tarafından algılanmaktan ayrı gerçek bir varoluşları yoktur. Cisimlerin varoluşlarını kavramak için ne yaparsak yapalım sonunda sadece kendi idelerimizi düşünürüz. Zihin, nesnelere algıladığı sırada çoğu zaman kendini unutarak, bu nesnelerin düşünülmesinin var olduklarını kavrayabileceği yanılgısına düşer.

Berkeley'in görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Düşünme yetisi bireyin algı sınırını aşar.
B) Düşünceler, izlenimlerin bilince yerleşen kopyalarıdır.
C) Varlık doğrudan doğruya duyularımızın getirdikleridir.
D) Nesnelere dünyası bireyden bağımsız olarak vardır.
E) Madde, kendini düşünen bir zihin olmaksızın var olamaz.

8. 18. yüzyıl Aydınlanma Felsefesinde, MÖ. 5. yy. Antik Yunan düşüncesinde olduğu gibi insanın kendini, kendi aklı ile aydınlatma istediği görülür. Bu hedef doğrultusunda 18. yüzyıl aydınlanmacıları Grek Aydınlanmasının önde gelen temsilcileri Sofistler gibi eski kültür değerlerini, kuşku duyulmaz olan bilgi, iddia ve önermeleri aklın ışığında sorgulamışlardır.

Parçada 18 yüzyıl felsefesi ile Grek Aydınlanması'nın temsilcileri olan Sofistler hangi bakımdan benzer oldukları vurgulanmaktadır?

- A) Öznel olma B) Meraklı olma
C) Bilime dayanma D) Eleştirel olma
E) Sistematik düşünme

9. İnsanların aklında doğuştan gelen hiçbir bilgi yoktur. Özdeşlik, çelişmezlik, yeter neden, üçüncü halin olanaksızlığı gibi düşünme yasaları da, matematikteki kavramları da, Tanrı fikri gibi bilgiler de insan aklında doğuştan bulunmamaktadır. Tüm bilgilerimiz deney ve gözlemlerle, duyular aracılığı ile elde ederiz. Örneğin, bir çocuk ateşin sıcak olduğunu ve bunların kendisine zarar verebileceğini deney ve gözlem aracılığı ile bilebilir.

Bu parçada sözü edilen felsefe yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Empirizm B) Rasyonalizm
C) Romantizm D) Pozitivizm
E) Hümanizm

10. Halk yoksulluk içindeyken kralın zenginliği Fransız İhtilali'nin görünen nedenidir. Aslında okuryazarlığın artması ve bağımsız yayınların desteklenmesiyle toplumda büyük bir değişim ve bu değişimi organize eden Fransız aydınları ve onların felsefi görüşleri ihtilalin gerçekleşmesinde etkili olmuştur. Sonrasında sosyal hayatındaki eşitsizlik ve adaletsizlik, aydınlanmayla oluşan özgürlük düşüncesiyle halk içinde krala karşı bir ayaklanmayı başlatmıştır.

Bu parçaya göre, Fransız İhtilali'nin asıl nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kralın baskıcı yönetimi
B) Ekonomik kalkınma
C) Halkın bilinçlenmesi
D) Siyasal gelişmeler
E) Din alanındaki reformlar

18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Locke'a göre, eğer insanların ruhlarında önceden yerleşik olan bilgiler, örneğin mantığın ilkeleri varsa bunların bilinmesi gerekir. Ancak çocuklar ile okumamışlar bunları bilmezler. Eğer doğuştan bu ilkeleri bilmek için ruhta bir yatkınlık olduğu, akıl kullanılınca bunların öğrenileceği söylenirse, böyle bir yatkınlığın olduğu bütün bilgiler için ileri sürülebilir. Ateşin yaktığını, suda insanın boğulduğunu öğrenmek için de insan ruhunda bir yatkınlık var. Oysa küçük çocuklar çelişmezlik ilkesini öğrenmeden çok önce acıyı tatlıdan, kırmızıyı sarıdan ayırt etmeyi öğrenir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Mutlak bilgi yoktur, tüm bilgiler zamanla değişir.
B) İnsan zihninde doğuştan gelen hiçbir bilgi yoktur.
C) Bilginin değerini, insana sağladığı fayda belirler.
D) Kesin bilginin kaynağı duyular değil, akıldır.
E) Öğrenmeyle kazanılan bilgiler görecelidir.

2. 18. yüzyıl Aydınlanması önce İngiltere'de başlamış, buradan Fransa'ya geçmiştir. Fransa'nın o zamanki sosyal-politik gerçeğine çok aykırı düştüğü için radikal bir nitelik kazanmıştır. Almanya'da da kısmen Fransa yoluyla, kısmen İngiltere'den gelen bu akım, bu üç büyük Avrupa ülkesinde farklı özelliklerde belirmiş olduğu görülmektedir. Örneğin, Aydınlanma İngiltere'de daha çok deneycidir, Fransa'da daha çok rasyonalisttir, Almanya'da da daha çok mistik-rasyonalisttir.

Bu parçaya dayanarak Aydınlanma düşüncesi ile ilgili olarak aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Sağladığı düşünce zenginliği ile halkın aydınlanmasında etkili olmuştur.
B) Batı uygarlığının yeni insan ve toplum projesinin felsefi temellerini oluşturmuştur.
C) Din temelli devlet anlayışı yerine ulus devlet anlayışını öne çıkarmıştır.
D) Rönesans dönemindeki düşünsel ve toplumsal değişimlerin üzerinde yükselmiştir.
E) Her toplumda, o toplumun koşullarına göre biçimlenmiştir.

3. Bilgimiz deneyimin sınırlarının ötesine hiçbir zaman geçemez. Tasarlayabileceğimiz ya da bilebileceğimiz her şey deneyimlenmiş öğelerden hareketle inşa edilebilir.

Parçadaki görüşleri savunan biri, aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Kesin bilginin deney verilerine dayandığını
B) Doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olduğunu
C) Zihninin öğrenme kazanımlarıyla yüklü olduğunu
D) Bilginin kaynağının akıl olduğunu
E) Doğuştan gelen hiçbir bilginin olmadığını

4. Kant, "Algısız kavramlar boş, kavramsız algılar kördür." sözüyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Anlama yetisinin sınırlılığını
B) Kesin bilginin imkansızlığını
C) Asıl olanın deney verileri olduğunu
D) Asıl olanın akıl ve akıl ilkeleri olduğunu
E) Akıl ve deneyin bilgi kaynağı olduğunu

5. Aydınlanma, Hristiyan kilisesinin dinsel yaşam biçimini dayatan baskıcı ve tutucu uygulamalarına karşı insanın düşünme ve davranış özgürlüğünü esas alan, kilisenin toplum düzeni üzerindeki etkisini ve yönetim gücünü kırmaya yönelik bir duruştur; din ve dinin uzantısındaki monarşi yönetimlerine karşı bilinçli bir başkaldırıdır. Bu doğrultuda, akıl ve akli temsil eden bilimin yol göstericiliğine güvenen bir yoldur. Bu çağın felsefesinde insanın doğanın bir parçası olduğu ve akıl sahibi olması bakımından da hayatı daha güzel hâle getirebileceği düşünülmüştür.

Bu parçadan hareketle, Aydınlanma düşüncesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefi düşünceler önemini yitirmiştir.
B) İnsan sorunlarını kendi akli ile çözmeye çalışmıştır.
C) Siyasi ve dini otoritelere karşı gelmiştir.
D) Düşünce özgürlüğüne önem vermiştir.
E) Bilimsel anlayışlar değerli görülmüştür.

6. Locke'a göre, duyuyla edinilen "basit idelerin" bilgi değeri, bir kağıt üzerine yazılan sözcük gibidir. Kağıt üzerindeki sözcükler düşüncenin bir etkisidir; fakat düşünce ile hiçbir benzerliği yoktur, dolayısıyla "yazı"yı "düşünce"nin kopyası sayamayız. İşte bunun gibi, duyumlarımız da nesnelere bir kopyası sayılamaz. Duyumlar, yalnızca nesnelere üzerimizdeki etkileridir; bizim duyumladığımız nesnelere yüklediğimiz her bir nitelik, ancak nesnenin bizde belli bir etki, yani zihnimizde belli bir tasarım yaratmasından ibarettir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Duyumun gerçeği ayna gibi yansıttığı söylenemez.
B) Ancak deney yoluyla ulaşılan bilgiler doğrudur.
C) Gerçek akıl yürütme yoluyla kavranabilir.
D) Nesnelere ilgili kesin bilgiye ulaşmak imkansızdır.
E) Her varlık kendini diğer varlıklardan farklı gösterir.
7. Hakikat insan zihninde doğuştan saklı bulunup, insanın aklını doğru olarak kullanmaya başlamasıyla onları kavrar.

Bunları söyleyen kişinin görüşü, aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uymaktadır?

- A) Empirizm
B) Kritisizm
C) Rasyonalizm
D) Pozitivizm
E) Entüsyonizm

8. Locke'a göre, zihnimizde bulunan kavramların bir kısmını soyutlama ile elde ederiz. Soyutlama, bir tasarımı bağlı olduğu öteki tasarımlardan çekip ayırmadır. Örneğin, "beyaz" kavramını; kar, süt, kireç gibi beyazın bir arada bulunduğu nesnelere ayırıp yalnız kendisini belirtmekle elde ederiz. Yani "beyaz", "beyazlık" diye başlı başına var olan "genel kavramlar", diğer bir ifadeyle "Tümeller" olamaz; bunlar nesnelere belli bir niteliğine bizim taktığımız birer addır.

Bu parçadan hareketle, "Tümeller" hakkında aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Deneye dayanır.
B) Zihinde ide olarak bulunur.
C) Nesnelere ortak özelliğidir.
D) Salt zihnin ürünüdür.
E) Gerçek bir varlıkları yoktur.

9. Locke'a göre, bütün kavramlarımız dış deney ve iç deneyden türetilir. Dış deney ile; renk, sıcaklık-soğukluk, sertlik-yumuşaklık, tatlılık-acılık gibi nesnelere duyu etkilerini; iç deney ile ruhumuzdaki durumları kavrarız. Zihnin başlangıçta üzerine hiçbir şey yazılmamış olan düz beyaz bir kağıt gibi olduğunu öne süren Locke, insanın duyu izlenimlerini almaya başlamasıyla tasarımlara da sahip olduğunu, insanın bu ilk duyu izlenimlerinden önce düşünemeyeceğini belirtir.

Locke'in bu düşüncesine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Gerçeğin ne olduğu bilinemez.
B) Bütün ideler deneye dayanır.
C) Bilginin kaynağı duyumlar değil, akıldır.
D) Düşünme yetisi bireyin algıladıklarını aşar.
E) Algılar duruma bağlı değerlendirilmelidir.

10. Locke, mutlak doğru bilgilerin zihne Tanrı tarafından kazanılmış oldukları yönündeki savlara karşı çıkar. Eğer onlar zihne kazanılmış olsalardı, zihne sahip oldukları halde niçin sözü edilen önermelerin aptalların ve çocukların zihinlerinde bulunmadıklarını sorar. O, zihne kendisinin algılamadığı şeylerin kazanılmadığını, insan zihninin hiçbir zaman bilincine varamadığı hiçbir önermenin zihinde bulunmadığını belirtir.

Locke'in bu görüşleri, onu, hangi felsefe yaklaşımının temsilcisi yapmaktadır?

- A) Empirizm
B) Kritisizm
C) Rasyonalizm
D) Pozitivizm
E) Entüsyonizm

11. Locke, bazı düşünürlerin savdukları, anlama yetisi tarafından başlangıçta kazanılmış halde olup kendisiyle birlikte dünyaya getirdiği birtakım doğuştan ilkelere, birincil kavramların ve öz niteliklerin insan zihnine damgalanmış, kazanılmış olduğu görüşüne karşı çıkar. Locke'a göre, insanların üzerinde uzlaşmaları, herhangi bir önermenin zorunlu olarak doğru olduğunu bize göstermez.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgiler algıladıklarımızla sınırlı değildir.
B) Doğru bilgi, işimize yarayan bilgidir.
C) İnsan zihni boş bir levhadır.
D) İnsan, aklıyla her şeyi bilebilir.
E) Varlığın algılanışı, algılayana bağlıdır.

18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Kant'a göre, iki ayrı dünya vardır. Bunlardan biri, duyumlanan olgular, tekler dünyasıdır. Bu dünya, değişir, uzay ve zaman içindedir, nesnelere ve bu nesnelere arasında belirli yasalara göre işleyen ilişkiler vardır. Kant'ın sözünü ettiği ikinci dünya, uzay ve zaman dışıdır, değişime yoktur, kendinde şeylerdir, duyumsal değildir. Bunların varlığı usla, düşünce ile ulaşılabılır fakat neliği us tarafından kavranamaz. Kant'a göre bu dünya, özü gereği bilinemez.

Kant, parçada sözü edilen iki dünyayı, sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangileriyle ifade etmektedir?

- A) Ay altı evren – Ay üstü evren
- B) Fenomen – numen
- C) Gerçek – gerçek dışı
- D) Fizik – metafizik
- E) Gerçeklik – doğruluk

2. "Aydınlanma, insanoğlunun kendi suçu ile düşmüş olduğu bir ergin olmama durumundan kurtulmasıdır. Bu ergin olmayış durumu ise, insanın kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanamayıdır. İşte bu ergin olmayışa insan kendi suçu ile düşmüştür; bunun nedenini de aklın kendisinde değil, fakat aklını başkasının kılavuzluğu ve yardımı olmaksızın kullanmak kararlılığını ve yürekliliğini göstermeyen insanda aramalıdır. 'Aklını kendin kullanmak cesaretini göster!' sözü şimdi Aydınlanmanın parolası olmaktadır."

Kant'ın bu sözlerinde aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Doğayı kendi akışı içinde nesnel olarak incelemenin
- B) Olgular ve gözlemlere dayanarak genellemelerde bulunmanın
- C) Önceki düşünürlerin ortaya koyduğu bilgileri tümüyle reddetmenin
- D) Aklın insan yaşamını yönlendirmede oynadığı rolün
- E) Gözlenen olayları yansız bir biçimde betimlemenin

3. Locke'a göre, çocuklar, budalalar, ilkel ve bilgisiz insanların doğuştan gelen ilkeleri bilmeleri akla daha uygundur. Çünkü bunlar alışkanlıklardan, başkalarının görüşlerinden en az etkilenmiş kişilerdir. Dolayısıyla eğitim ve öğretim görmemiş bir çocuktan ya da ilkel bir orman adamından soyut ilkeleri bilmesini beklemek veya bu ilkelerin izlenimlerine sahip olduklarını düşünmek yanlıya düşmekten başka bir şey değildir.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, aklıyla her şeyi bilebilir.
- B) Aklın kanunlarıyla varlık kanunları aynıdır.
- C) Var olmak algılanmakla eş değerdir.
- D) Bilginin kaynağı deneyimlerdir.
- E) Doğru bilgi görecelidir.

4. Kant, insan zihnindeki idealerin dış dünyadaki objelere birebir karşılık gelip gelmediğini ne akıl yürütme ile ne de gözleme dayalı olarak ispat etmenin mümkün olmadığını kabul eder. Buna göre bilgi, insan aklındaki idealer ile onun dışındaki dünyada var olan objeler arasındaki ilişki olarak tanımlanamaz. İnsanın bilgiyi elde etmesini boş bir levhanın doğaya tatbik edilmesi olarak betimlemeyi de doğru bulmaz. Kant bilgi elde etme sürecini, belli kalıplara sahip olan insan aklına doğanın tatbik edilmesi olarak görür. Yani insan duyu organları ile elde ettiği verileri, insan aklındaki kalıplara uygun şekilde tasnif eder. Bu çerçevede insanlar dünyayı insan aklının izin verdiği sınırlar ölçüsünde bilebilir.

Kant'ın bu görüşlerinden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İnsan akli her konuda kesin bilgiye ulaşma yetkinliğinde değildir.
- B) İnsan, aklın ve duyu organlarının kapasitesinin ötesindeki şeyleri bilemez.
- C) İnsanın düşünme yetisi algıladıklarıyla sınırlıdır.
- D) İnsanın bilme sürecinde hem aklın hem deneyin katkısı vardır.
- E) İnsan ancak fizik alanını bilebilir, metafizik alanı bilemez.

5. "Göklerin ve yeryüzündeki cisimlerin meydana getirdiği bu koronun, dünyanın muazzam yapısının, onların varlığını algılayacak ya da bilecek bir zihin olmadan hiçbir mevcudiyeti yoktur; dolayısıyla, bunlar benim tarafımdan algılanmadığı sürece ya da benim veya yaratılmış başka bir ruhun zihninde var olmadığı sürece, ya hiç var olamazlar ya da bir ezeli-ebedi ruhun zihninde varlık gösteriyorlardır."

Berkeley'in bu sözlerinden aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

- A) Dış dünyanın öznenen bağımsız bir varlığı yoktur.
B) Her varlık kendini diğer varlıklardan farklı gösterir.
C) Varlığın bir görünen bir de görünmeyen yanı vardır.
D) Varlığın var oluşunu bilmek imkansızdır.
E) Bilinç nesnelere bilmez ancak kendini bilebilir.

6. Hume'a göre, zihinde yerleşik olan ideler, herhangi bir izlenime yönelip onun üzerinde durduğumuzda sonradan oluşan bir tür bilgidir. Hume insanlarda bulunan Tanrı inancını da böyle açıklar. Ona göre Tanrı idesi, insanın, "bilgelik", "iyilik", "büyüklük" gibi birtakım nitelikleri sınırlarının dışına yayıp genişletmekle elde eder.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İnsandaki Tanrı inancı öğrenme ürünüdür.
B) Sütünde bulunan her bilgi deneye dayanır.
C) Tanrı inancının ham maddesi objeden gelir.
D) Her bireyin inancı algıladıklarıyla sınırlıdır.
E) Tanrı inancı her insanın doğasında vardır.

7. Zihinsel yetileri tam çalışan bir insan, hiçbir yaşantısı olmadan, bulutlara bakarak yağmur veya kar mı yağacağını, bir aslanın pençelerine ve dişlerine bakarak kendisini parçalayıp öldürebileceğini bilemez.

Bu parça, aşağıdaki yargılardan hangisini destekler niteliktedir?

- A) Aynı koşullar altında hep aynı sonuçlar ortaya çıkar.
B) Doğada zorunlu bir neden-sonuç ilişkisi vardır.
C) Bilginin kaynağı deneyimlerdir.
D) Bazı bilgiler insan aklında doğuştan vardır.
E) Bazı olaylar insanın anlama yetisini aşar.

8. Kant'a göre, fenomenler dünyası, duyu organları ve usun birlikte çalışmasıyla iyi kötü kavranmakta, bilinmektedir. Fakat metafizik nitelikte olan numen dünyası için duyular geçerli olmadığı gibi, usun duyular dünyayı bilgiye dönüştüren malzeme ve yeteneği de geçerli olamamaktadır. Yani us, ancak düşünülür olan bu evreni güvenilir, sağlam ve zorunlu önermelere dönüştürmektedir.

Bu parçaya dayanarak, Kant'ın metafizik yaklaşımı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlığını reddettiği
B) Bilinmesini imkansız gördüğü
C) Deney dünyasının özü olarak kabul ettiği
D) Mutlak bilgilerin kaynağı olarak gördüğü
E) Aklın ilkelerine aykırı bulduğu

9. "Var olmak algılanmış olmaktır."

Berkeley'in bu sözüne dayanarak, onun felsefi görüşü ile ilgili aşağıdakilerin hangisi ileri sürülebilir?

- A) Materyalizm karşıtı olduğu
B) Varlığı birden çok ilkeye dayandırdığı
C) Kesin bilginin imkanını reddettiği
D) Bilgi kaynağı olarak akli gördüğü
E) Özne nesne ilişkisinde nesneyi esas aldığı

10. Kant'a göre, "apriori bilgi" ve "aposteriori bilgi" olmak üzere iki tür bilgi vardır. Apriori bilgi, doğruluğunu deneye başvurmaksızın bildiğimiz önermelerdir. Aposteriori bilgi ise, doğruluğu ancak deneyle bilinebilen bilgilerdir.

Kant'ın bu ayırımına göre, aşağıdakilerden hangisi apriori bilgiye örnek oluşturur?

- A) Ankara Kayseri arası 325 km'dir.
B) Ay'ın şekli küreye benzer.
C) Bazı biberler acı değildir.
D) Tüberküloz bulaşıcı bir hastalıktır.
E) Tüm cisimler yer kaplar.

BÖLÜM
5

20. YÜZYIL FELSEFESİ

20. YÜZYIL FELSEFESİ

1. 20. yüzyıl felsefesi, felsefenin klasik dallarının dışında yeni felsefelerin ortaya çıktığı bir çağdır. Matematiksel mantığın, meta-etinin, dil felsefesinin, psikoloji felsefesinin, toplumsal cinsiyet felsefesinin, çevre felsefesinin, bilim felsefesinin hemen hemen bütünüyle 20. yüzyıl felsefeleri olduğu söylenebilir. Bu yüzyılda filozofların, sistem inşa etme çabası içine girmekten çok, felsefenin bir alanında özgün ve eleştirel düşünceler geliştirmişlerdir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe kültüre bağlı bir olgu haline gelmiştir.
- B) Felsefi sorunlara kesin çözümler üretilmiştir.
- C) Felsefenin tartıştığı konu evreni genişlemiştir.
- D) Herkesçe benimsenen felsefi görüşler gelişmiştir.
- E) Bilimin gelişmesiyle felsefe önemini yitirmiştir.

2. 20. yüzyıl felsefesinde, yaklaşık ellili yıllara kadar tam bir birlik, altmışlı yıllardan itibaren de önceki dönemin felsefe anlayışından köklü bir tepkiyle ayrılan alternatif bir anlayış vardır. Söz konusu ilk dönem felsefesinin birliğini sağlayan şey, büyük ölçüde Kant'tan miras alınan inşacılığı ile göreliliğinden uzaklaşma isteğidir. Bu bağlamda 20. yüzyılın ortalarına kadar filozoflar, bilginin zihnin inşası olmadığını, bireyin öznel görüşünden bağımsız olarak var olan evrene ilişkin bilginin imkanını savunmaya çalışmışlardır.

Bu parçaya dayanarak, 20. yüzyılın ilk yarı filozofları ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefi düşünce birikiminden beslenerek yeni düşünce sistemleri kurmuşlardır.
- B) Realist amaç doğrultusunda nesnellığı esas alan bir çaba içinde olmuşlardır.
- C) Önceki felsefe akımlarındaki yanlışlıkları giderme yoluna gitmişlerdir.
- D) Felsefe yapmada yeni ve özgün bir dil geliştirmişlerdir.
- E) Felsefenin ele aldığı konuları akla dayanarak temellendirmişlerdir.

3. 20. yüzyıl felsefesinin şekillenmesinde rol oynayan filozofların hemen hemen tamamı üniversitelerde masaşlı görev yapan felsefe profesörleri olduğu görülmektedir. Buna göre 20. yüzyılda felsefe, üniversitelerde, araştırma enstitülerinde kurumsal olarak yürütülen bir etkinlik halindedir. Felsefe aynı zamanda kongrelerde, ulusal ve uluslararası felsefe cemiyetleri ve önemli dergilerde hayata geçirilen bir disiplindir. Bu yüzyılda felsefe, filozofların giderek daha teknik hale gelen bir terminolojiyle, geniş kitleler için değil de neredeyse birbirleri için yazdıkları ve büyük ölçüde özel konularla ilgilenen bir uğraş durumundadır.

Bu parçada 20. yüzyıl felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Profesyonelleşmenin olduğu
- B) Yeni yöntemlerin denendiği
- C) Yeni ana akımların oluştuğu
- D) Problemlere yeni açıklamaların getirildiği
- E) Bilimin felsefesinin yapıldığı

4. 20. yüzyıl felsefesindeki uzmanlaşma, coğrafi ve politik incelemelerle de zenginleşen entelektüel rekabeti artırmıştır. Ayrıca bu yüzyılda, felsefe okulları arasında çok köklü bölünmeler olmuş, felsefenin ne olduğuyula, ne olması gerektiğine ilişkin tanımlar üzerinde de pek sıcak tartışmalar yaşanmıştır. Öyle ki, bir yandan felsefenin sonunun geldiğine işaret edenler, diğer yandan felsefe yeniden başlıyormuşçasına, felsefe yapmanın yeni yollarını önerenler olmuştur.

Bu parçadan hareketle, 20. yüzyıl felsefesi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe, yeni filozoflar aracılığıyla dünyanın her yerinde yapılmaya başlanmıştır.
- B) Çağın yaşam koşullarını yansıtan yeni felsefe akımları doğmuştur.
- C) Felsefe, bilimsel araştırma yöntemlerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur.
- D) Felsefenin kendi doğası ve yöntemiyle ilgili farkındalık oluşmuştur.
- E) Filozoflar, o güne kadarki felsefe birikimini sorgulayarak yeni sistemler geliştirmiştir.

5. Bütün bilgiler analizle elde edilir fakat mutlak bilgi ancak sezgi ile kavranır. Sezgi, zihinsel bir sempattir. Bununla, bir şeyin orijinal olan ve dolayısıyla ifade edilemeyen mahiyeti kavranır ve o şeyin içine yerleşilir. Sezgi ile her şeyden önce kavradığımız şey, zaman içinde akan kendi kişiliğimiz, kendi benliğimizdir. Süre, ancak sezgi ile doğrudan doğruya kavranabildiğinden kavramların üstüne çıkmak zorunludur; ve ancak böylelikle ben'deki sürenin yine Ben'in kendisiyle mutlak bir iç bilgisi mümkündür.

Bu parçada aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin görüşleri vurgulanmaktadır?

- A) Varoluşçuluk B) Entüsyonizm
C) Yeni Ontoloji D) Fenomenoloji
E) Analitik felsefe

6. Husserl'e göre, pozitivizm sadece duyuşsal verilere dayanarak yanılığa düşmüştür. Oysa insanlar, nesne ve varlıkların özlerini kavrar. Bu özlere ise günlük yaşamdaki alışılmış tavrımızla bilemeyiz. Çünkü günlük tavrımız dogmatik olan doğal tavidir. Varlığın özünün kavranabilmesi için dogmatik olan bu doğal tavrı bırakmamız gerekmektedir. Varlıkların özüne ulaşabilmek için onları duyuşlardan ayıklamak gerekir.

Bu parçada sözü edilen felsefe yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varoluşçuluk B) Entüsyonizm
C) Yeni Ontoloji D) Fenomenoloji
E) Analitik felsefe

7. Bergson'a göre, iki çeşit zaman vardır. Biri, dış dünyaya ait olan, ölçülebilir, "homojen" zamandır. Diğeri, insanın içsel yaşantısına, bilince özgü olan "heterojen" zamandır. Heterojen zaman somut süredir ve tek gerçek zaman odur. Homojen zaman ise, gerçek sürenin sadece sembolik bir ifadesidir. Bergson'a göre, bilimin icat ettiği saat sadece mekandaki zamanı ölçer, oysa gerçek zamanı geçmişin sürekli olarak şimdiki an'a katıldığı "süre" oluşturur. Bergson'un felsefesinin odak noktasını oluşturan "süre" bir oluşturma, durağanlık yoktur, ölçülemez, yaşantı sonucudur ve gerçek süreye sahip olan tek varlık insanın bilincidir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan gerçek zamanı akıl yürütmeyle bilebilir.
B) İnsan gerçek zamanın ne olduğunu bilemez.
C) Süre ancak bilinçle temellendirilebilir.
D) Süre belli bir mekana bağlı olarak kavranabilir.
E) Yaşanan ve algılanan zaman ölçülebilir zamandır.

8. Bir fotoğraf karesini düşünelim; içinde hiçbir bilinç olmayan her şeyden bağımsız, bu fotoğraf karesinin yanına başka bir anı çağıracağız. Bu ikisinin arasında bir hafıza izinin olmaması mümkün değildir. İki anı birbirine bağlayan bir hafıza olmadan, sadece biri var olacaktır. Sonuç olarak tek bir an olacaktır, önce sonra olmayacaktır, ardi ardına gelme ve zaman olmayacaktır. Süre ile, ne kadar kısa olursa olsun iki anı ve hafızayı birbirinden ayırmak imkansızdır; çünkü süre önceden var olan fakat şimdi var olmayanın, şu anda var olanın içindeki devamlılığıdır. İşte bu gerçek zamandır. Algılanır ve yaşanır. Biz zamanı onu hayal etmeden, algılamadan ve yaşamadan kavrayamayız.

Bergson'un görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Zaman görecelidir, onu kavramak imkansızdır.
B) Hafıza, iki anı birbirine bağlamak için gereklidir.
C) Hafıza olmadan sadece tek bir an olacaktır.
D) Bizler zamanı yaşamadan algılayamayız.
E) Gerçek zaman geçmişin şu anda devam etmesidir.

9. Olağan durumdayken bilincim hep şu biçimdedir; bir nesne olarak kendimi değil, doğrudan nesnelere fark ederim. Ancak, bu nesnelere benim bilincimden bağımsız olarak var olduklarını kanıtlayamam. Bu noktada bilincime vardığımız nesnelere bilincimden bağımsız olarak var olmalarıyla ilgili çözümlenemez sorunların içinde saplanıp kalmamalıyız. Dış nesnelere ister var olsunlar ister olmasınlar, bizim için bilinç nesnelere olarak var oldukları kuşku götürmez. Dolayısıyla onlarla ilgili başka varsayımlarda bulunmadan, onları bilincin nesnelere olarak araştırmalıyız. O yüzden yanıtlanamaz soruları bir tarafa almalı, soruşturmaya donanımlı olduğumuz şeylerle devam etmeliyiz.

Husserl'in görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

- A) Öncelikle bir dış dünyanın varlığı belirlenmelidir.
B) Bilinç her zaman bir şeyin bilinci değildir.
C) Bilinç durumu, nesnesinden etkilendiğinde oluşur.
D) Nesnelere bilinç ile var olabilir.
E) Bilinç ve bilincin nesnelere incelenmelidir.

20. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Üzerinde çalıştığım masayı kaplayan kırmızı örtüye baktığım zaman, duyularım bu somut şeyi algılarım, ancak aynı zamanda zihnim de kırmızılığın özünün bilincine varır. İnsan zihni burada kırmızılığın özünün bilincine varırken, deneyim söz konusudur. Ancak bu deneyim beş duyu aracılığıyla gerçekleşen duyu deneyi değil, zihinsel bir deneyim olan sezgidir. Husserl "zihinsel deneyim", "intüisyon/sezgi" anlamında kullandığı "ideasyon aktı" ile ifade eder. İnsan zihni şeylerin özünü, ideasyon aktı aracılığıyla doğrudan ve aracısız olarak kavrar.

Bu parçada aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin görüşleri vurgulanmaktadır?

- A) Entüisyonizm
B) Analitik felsefe
C) Yeni Ontoloji
D) Varoluşçuluk
E) Fenomenoloji

2. Whitehead'a göre, bütün doğa yeni bir yaratma ortaya koymak için el birliği ile çalışır. Bu bağlamda olaylar, diğer olaylar içine girerler, daha büyük çapta olayların elemanları olurlar; her tek olay, bütün diğer olaylarla ilgilidir; objelerin değişmesi içinde olaylar birbirleriyle kesişirler ve bir örgü meydana getirirler. Her şeyin birbiri ile bağlantılı olduğu evrende, bir şey, öteki şeylerden tamamıyla soyutlanamaz. Dünya kendini bize, bizimle aynı derecede aktüelliğe sahip olan diğer aktüel varlıkların birlikteliği olarak sunar. Bütün her şeyin bir akış halinde olduğunu ifade eden Whitehead felsefesinde süreç, varlığın özünü ve asli yönünü ifade ettiği için, varlıkta asıl olan her zaman için hareket, oluş, dinamizm, akışkanlık ve işleyiştir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Evrende tekil olan bir şeyden söz edilemez.
B) Varlık asla durağanlık oluşturmaz.
C) Doğa, yaratıcı ilerlemeler ve olaylar silsilesinden ibarettir.
D) Doğa ve insan birbirinden kopuk iki ayrı varlıktır.
E) Her varlık ontolojik olarak birbirleriyle ilişkili, birbirleriyle içten bağlıdır.

3. Bergson'a göre, akıl nesnelere dışarıdan ve durağan bir şekilde bilmeye çalışır. Bu yoldan elde edilen bilgi, gözlemciye göre, bakış açısına göre, durulan yere göre değişir. Buna karşın sezgi ile, özne kendisini herhangi bir bakış açısının getirdiği sınırlamalara bağlı kalmadan, nesneyi gerçekte olduğu gibi kavrar. Bergson, bu iki ayrı bilme tarzının birincisini donmuş, katlaşmış, oluş ve yaratma ile bağları koparılmış madde ve nesne alanını geometrik esaslara dayalı olarak, gözlem yoluyla bilmeye yönelen zeka olduğunu, ikincisinin ise hayat, oluş, yaratma yani süreyi bilmeye yönelen sezgi olduğunu ifade eder.

Bergson'un parçadaki görüşleri aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine karşıttır?

- A) Varoluşçuluk
B) Rasyonalizm
C) Yeni Ontoloji
D) Pragmatizm
E) Fenomenoloji

4. Bergson'a göre iki çeşit bilme vardır. Birincisi, bir şeyin etrafında dolaşmayı, ikincisi ise ona katılmayı, ona girmeyi gerektirir. Birincisinde sembollerle nesnenin bilgisine ulaşmaya çalışılırken, ikincisi hiçbir görüş ve sembole dayanmaz. Birincisi göreceli iken ikincisi mutlaktr. Bergson, mutlak olanı, nesnenin içine nüfuz edildiğinde yakalanabileceğini söyler. Semboller ve görüşler kişiyi nesnenin dışında bırakırlar ve ona, gerçekten nesneye ait bulunmayan şeyi verirler. Oysa gerçeğin özünü vücuda getiren şey, ne dışarıdan farkına varılabilir ne de birtakım sembollerle ifade edilebilir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan mutlak olanı kavrama yetisinden yoksundur.
B) Mutlak olan, insan zihninden bağımsız bir varoluştur.
C) Mutlak olan dolaylı yollarla değil, doğrudan kavranabilir.
D) Mutlak olan duyular ve akıl birlikteliği bilinebilir.
E) Mutlak olana insanın özüne ait olan öğelerle ulaşamaz.

5. 20. yüzyılın başlarında felsefi bir yöntem olarak kullanılmaya başlanan "hermeneutik" kavramı, adını Yunan mitolojisindeki tanrı Hermes'ten alır. Hermes, tanrısal buyrukları ölümlülerin diline çeviren tanrıdır. Hermes'in bu işi, hermeneutik etkinliğin doğasını belirlemektedir.

Buna göre "Hermeneutik" nedir?

- A) Bir başka dünyaya ait anlam bağlamını, o an içinde yaşanan dünyaya aktarma etkinliğidir.
B) Tanrı tarafından Tanrısal bir buyruğun ya da düşüncenin insanlara bildirilmesidir.
C) Düşünce dünyasına ait kavramların gerçek dünyaya yansıtılmasıdır.
D) Somut dünya ile soyut dünya arasında insanın anlayacağı biçimde bağ kurmaktır.
E) İnsanın ön yargılardan arınarak nesnelerin özünü kavramasıdır.

6. 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında bilimin temel kabulü, Newton fiziği ve doğayı bir mekanizmanın parçaları olarak gören maddeci bir düşünceydi. Bu düşünce, doğadaki her varlığın şaşmaz doğa yasalarına göre hareket ettiğini, bu nedenle tam bir kesinlikle açıklanabileceğini varsayıyordu. İnsanı da düzenli işleyen kozmik makinenin bir parçası olarak gören bu anlayış, insanın özgürlüğünü, sorumluluğunu, ahlaki fail olma statüsünü ortadan kaldırmaktaydı. İşte Bergson ve Whitehead; doğanın salt madde olup olmadığı, maddeden çeşitli varlıkların nasıl çıkabildiği, zekanın bu mekanik düzeni akıl yürütme yöntemleriyle kavrama imkanı, somut hayat deneyiminin cansız doğa ile açıklanıp açıklanamayacağı ile ilgili sorular sormuşlardır.

Bu parçadan hareketle, Bergson ve Whitehead hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimsel düşünce karşısında felsefi düşünceyi ön plana çıkarmışlardır.
B) Doğal gerçekliği aşkın olan doğaüstü bir güce dayandırmışlardır.
C) Gerçekliği her türlü kişisel düşünceden uzak olarak bütünüyle açıklamışlardır.
D) Gerçekliğin bilinmeyeceğini öne sürerek kesin yargıda bulunmaktan kaçınmışlardır.
E) Gerçekliğin doğasının pozitivist bilim anlayışının öngördüğü gibi olup olmadığını sorgulamışlardır.

7. Tarihsel metinler yalnızca geçmişin dokümanları değildir; bugün anlamak için çıkarımlar yapılmalı, yorumlanarak anlaşılmasına çalışılmalıdır. Gerek Gadamer'in belirttiği insan ufkunun genişlemesinde gerek Dilthey'in belirttiği yaşanan her dönemin kendi tinselliği olması bakımından her dilin kendine özgü oluşturduğu anlamlarını kavramada, o tarihsel dönemin veya tarihsel bir olayın tinsel yapısının o dile yüklediği anlamlarına bakılması gerekir. Böylelikle bir metni doğru anlama olanağı bulunabilir.

Bu parçada sözü edilen yöntem, aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Fenomenolojik yöntem
B) Tümevarımcı yaklaşım
C) Metodik şüphe
D) Hermeneutik
E) Pragmatik yaklaşım

8. Sartre'a göre, insan önce var olur. Bir geleceğe doğru atılan ve bu atılışın bilincine varan bir varlık olarak ortaya çıkar. Bir yosun, bir karnabahar ya da çürümüş bir nesne değildir o; öznel olarak kendini yaşayan bir tasarıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) İnsanı insan yapan sahip olduğu özüdür.
B) İnsan ne olmak istiyorsa odur.
C) İnsan her ne ise odur.
D) İnsan belirli bir amaca göre vardır.
E) İnsan doğasına uygun davrandığında özgür olur.

9. Dilthey'e göre, bir eseri anlamak ancak yorumcunun, eserin yaratıcısının yerine kendini koymasıyla mümkündür. Eğer yorumcu yaratıcının yerine kendini koyarsa aynı tinselliği paylaşır, yani yorumcu ve yaratıcının yaşantısı içinden esere bakar ve böylelikle gerçek anlam mümkün olur.

Bu parçaya göre, bir eserdeki gerçeğin anlaşılması aşağıdakilerin hangisine bağlıdır?

- A) Özgeci olmaya
B) Koşulsuz bir tavra
C) Empati kurmaya
D) Başkalarına güvenmeye
E) Sorumluluğunu bilmeye

20. YÜZYIL FELSEFESİ

1. Karl Jaspers'a göre, kendi özgürlüğünün bilincine varan insan, kesinlikle Tanrı'ya ulaşır. Çünkü özgürlükle Tanrı birbirinden ayrılamazlar. Kendi varoluşunun bilincine varan insan Tanrı ile birlikte vardır. İnsan ancak onun varlığına dayanarak insan kendi varlığını gerçekleştirebilir.

Bu parçadan hareketle, Karl Jaspers hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanrı inancının insan zihninin bir ürünü olarak görüldüğü
- B) İnsanı, Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi saydığı
- C) Tanrı ile insanı öz bakımından bir ve aynı kabul ettiği
- D) İnsanın varoluşunu Tanrı inancı ile temellendirdiği
- E) İnsanın eylemlerinin Tanrı tarafından belirlendiğini düşündüğü

2. Hepimiz kendimizi çeşitli eylemleri seçmeye sahip olduğumuz durumlarda bulmuşuzdur: Bu akşam yazılı kağıtlarını okuyabilirim, televizyonda bir film seyredebilirim veya yeni aldığım bir romanı okuyabilirim. Birbirine çatışan arzuların her birinin beni farklı yönlerle çekmesiyle karar vermenin ağırlığını hissediyorum. Kierkegaard "o an için seçme"yi kişinin bütün hayatı için seçim yaptığı "mutlak seçim" ile karşılaştırır. Eğer sınav kağıtlarını okumaya karar vermişsem, bu kararım benim kendimi öğretmenliğe adanmışımı, sorumluluk bilincimi de gösterir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanlar o anda içinden nasıl davranmak istiyorsa öyle davranır.
- B) İnsanlar verdikleri kararlarıyla yaşamlarına ilişkin zor seçimlerden kaçınmaya eğilimlidirler.
- C) İnsanların en küçük kararları bile bütün bir yaşam yoluna ilişkin temel bir kararı yansıtır.
- D) İnsanlar neyi seçeceklerine ilişkin belirlenmiş bir yaşam kodlarına sahiptir.
- E) İnsanların neyi seçip seçmeyeceği konusunda tam bir özgürlüğü yoktur.

3. İnsan içinde bulunduğu yabancı ve devinimsiz dünya karşısında yapayalnız ve özgür olduğu için boğuntu ve tedirginlik duyar. Tanrı olmadığına göre bir din yaşantısı, bir öte dünyaya sığınma umudu yoktur. İnsanı tasarlayacak bir Tanrı bulunmadığına göre demek ki bir insan doğası da yoktur. İnsan varoluştan sonra kendini nasıl görüyorsa, bu varoluşa doğru atılıştan sonra kişiliğinin nasıl olmasını istiyorsa öyle olacaktır.

Sartre'in görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan iyiyi seçerse iyi biri, kötüyü seçerse kötü biri olur.
- B) İnsanı var eden sadece kendi eylemleridir.
- C) İnsan doğası, onun nasıl bir birey olacağını belirler.
- D) İnsanın kişiliği, içinde bulunduğu kaba göre biçimlenir.
- E) İnsanın özü varoluşundan önce gelir.

4. Sartre için varsa yoksa an vardır. Sadece ve tek şimdi adını verdiği o sürekli olarak yeniden doğan, hemen doldurulan varlık önemlidir. Onu ilgilendiren tek konu geçmişten sürekli kopmadır. Şimdiye anlam ve değer yükleyen genellikle geçmiştir. Geçmişin şimdiye giderek geleceğe biçim veren bir itiş gücü vardır. Sartre'da ise geçmiş artık hiçbir şey değildir. Artık bir önemi yoktur. Ne bir ağırlığı vardır ne bir şey ister. Sartre "şimdi burada olduğum ben, ne olacağıma bağlıdır. Dolayısıyla şimdiye de geçmişe de gücünü anlamını tadını veren odur" der.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanın eylemleri dün, bugün ve geleceğiyle çevreye kuşatılmıştır.
- B) Geçmiş, bireyin gelecekte nasıl yaşaması gerektiğini gösteren güvenilir bir deneyimdir.
- C) Tarih, insanın varlığını sürdürmesini sağlayan, zamansal varoluştan başka bir şey değildir.
- D) İnsan için şimdiyi ve geleceği nasıl tasarladığının bir anlamı yoktur.
- E) İnsanın geçmişte ne olduğunun bir önemi yoktur; şu an, şimdi ne yaptığı önemlidir.

5. Kierkegaard'a göre, inanılan şeyin kendisinden çok nasıl inanıldığı önemlidir. Ben bir şeye bütün varlığım-la bağlanırsam, eğer bütün hayatımı onun uğruna verebileceksem, o zaman o benim için doğrudur. Neyin doğru olduğu o kadar önemli değildir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İyilik, erdemli olmak için çaba göstermektir.
B) Her insan iyi doğar, çevresi onu kötü biri yapar.
C) Bilgiye dayalı yapılan her eylem iyidir.
D) İyiliği ve kötülüğü belirleyen bireydir.
E) İyi olan faydalı olandır, faydalı olan da iyidir.

6. "Herkesin olmaya çalıştığım şey olmasını arzuluyorum, onun da samimiyetle ve gerçekten kendi olmasını."

Jaspers'in bu sözü anlamca, aşağıdakilerden hangisine en yakındır?

- A) Tüm insanlar benim gibi özgür olmalıdır.
B) Tüm insanlar benim gibi düşünmelidir.
C) Herkes herkesin yararına çalışmalıdır.
D) Birimiz hepimiz içindir, hepimiz birimiz içindir.
E) Herkes üzerinde düşen ödevleri yapmalıdır.

7. Evren akıl ile anlaşılabilir bir yapıya sahip olan bir gelişme içinde olmayıp, özü itibarıyla anlamsızdır. Evrenin rasyonel bir tarafı yoktur, evreni anlamak insana özgü bir olaydır. Dolayısıyla evrende, insanın hazır bulunduğu ahlak kuralları da olamaz; çünkü ahlaki ilkeler, kendi eylemleri dışında, başka insanların eylemlerinden de sorumlu olan insan tarafından belirlenmiştir. Kısaca insan, önce var olur daha sonra kendisini tanımlayıp, özünü ve değerlerini ortaya koyar.

Bu parça aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin ahlak görüşünü yansıtmaktadır?

- A) Kuşkuculuk
B) Varoluşçuluk
C) Hazcılık
D) Faydacılık
E) Sezgicilik

8. "Bir insan bir at arabasında oturur ve dizginleri tutar ama at alıştığı yol boyunca sürücünün herhangi bir etkin denetimi olmaksızın yol alır ve sürücü uyuyor bile olabilir. Başka bir insan atını etkin olarak yönetir ve yönlendirir. Bir anlamda iki insanın da sürücü oldukları söylenebilir."

Aşağıdakilerden hangisi Kierkegaard'ın bu benzetmesinden çıkarılabilecek bir sonuçtur?

- A) İnsan yaşamında elinde olanı olmayanı bilerek davranmalıdır.
B) Özgürlük, doğa yasalarının belirlediği sınırlar ölçüsündedir.
C) İnsan yaşamının dizginlerini ne kadar tutsa da her şey olacağına varır.
D) Her insan az ya da çok bireysellik düşüncesini taşır.
E) Birey olarak var olmak çabalamakla, seçimler yapıp karar verebilmekle olanaklıdır.

9. Sartre'a göre, özgürlük bireyin bilinçli ve amaçlı tasarımları çerçevesinde kendini oluşturmasıyla ortaya çıkar. Başkalarının yargılarına göre hareket eden kişi hem kendi varoluşuna hem de özgürlüğüne karşı duyarsız kalır. Bu durumda kişi başkalarını değil, yine kendisini suçlamak zorundadır. Çünkü kendi karardır ve yaptığı her şeyden yine bir tek kendisi sorumludur. Sartre'a göre, iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış her hamlemizin sorumluluğu bizdedir. Çünkü insanın var oluşunu sağlayan en önemli öge kendi iradesidir. Nasıl bir hayat yaşayacağını iradesiyle seçer, herhangi bir seçimde bulunmamışsa bu da onun seçimidir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İnsan kendi eylemleri ile kendi özünü ve doğasını oluşturur.
B) İnsanın eylemlerini kısıtlayan, kendi iradesi dışında bir güç yoktur.
C) Özgürlük, kendisiyle birlikte insana birtakım ödevler yüklemektedir.
D) Her şey insanın kendi elindedir; önceden belirlenen hiçbir durum yoktur.
E) İnsan kendisini 'ne' yaparsa 'o' olan özgür bir varlıktır.

CEVAP ANAHTARI

Cevap Anahtarı

1. BÖLÜM

MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

Test - 1	1-B	2-C	3-A	4-E	5-A	6-C	7-E	8-D	9-D	10-C	11-B
Test - 2	1-D	2-A	3-B	4-E	5-E	6-A	7-C	8-D	9-C	10-B	
Test - 3	1-A	2-C	3-E	4-B	5-B	6-D	7-E	8-C	9-A	10-D	
Test - 4	1-C	2-B	3-E	4-A	5-D	6-B	7-D	8-E	9-C	10-A	
Test - 5	1-A	2-B	3-C	4-E	5-D	6-A	7-B	8-C	9-E	10-D	
Test - 6	1-D	2-B	3-C	4-A	5-E	6-D	7-B	8-C	9-A	10-E	
Test - 7	1-C	2-A	3-B	4-B	5-A	6-D	7-E	8-E	9-D	10-C	11-E
Test - 8	1-B	2-D	3-A	4-C	5-B	6-D	7-E	8-C	9-E	10-A	
Test - 9	1-D	2-B	3-E	4-E	5-C	6-C	7-B	8-A	9-D	10-C	11-A
Test - 10	1-E	2-D	3-A	4-B	5-C	6-C	7-E	8-E	9-D	10-A	11-B 12-D
Test - 11	1-B	2-A	3-A	4-B	5-D	6-E	7-E	8-C	9-C	10-D	
Test - 12	1-D	2-C	3-B	4-E	5-A	6-B	7-E	8-D	9-C		
Test - 13	1-B	2-E	3-C	4-C	5-D	6-E	7-B	8-A	9-D		
Test - 14	1-C	2-E	3-D	4-B	5-A	6-B	7-D	8-A			
Test - 15	1-D	2-C	3-E	4-B	5-A	6-D	7-C	8-A	9-E	10-B	

2. BÖLÜM

MS 2. YÜZYIL- MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ

Test - 1	1-C	2-E	3-A	4-A	5-E	6-C	7-D	8-B	9-D	10-B
Test - 2	1-C	2-D	3-E	4-B	5-A	6-C	7-B	8-A	9-D	
Test - 3	1-E	2-D	3-E	4-A	5-C	6-D	7-B	8-C	9-B	10-A
Test - 4	1-C	2-E	3-B	4-D	5-B	6-E	7-D	8-C	9-A	10-A
Test - 5	1-D	2-B	3-D	4-A	5-C	6-C	7-E	8-A	9-B	10-E
Test - 6	1-D	2-B	3-C	4-A	5-E	6-A	7-D	8-E	9-C	
Test - 7	1-C	2-E	3-A	4-D	5-B	6-B	7-D	8-C	9-E	10-A
Test - 8	1-D	2-E	3-A	4-B	5-B	6-E	7-C	8-D		
Test - 9	1-A	2-A	3-D	4-E	5-B	6-C	7-B	8-D	9-C	10-E
Test - 10	1-C	2-D	3-E	4-D	5-B	6-A	7-B	8-E	9-C	10-A
Test - 11	1-C	2-A	3-E	4-B	5-A	6-B	7-E	8-C	9-D	10-D
Test - 12	1-C	2-E	3-B	4-D	5-A	6-A	7-D	8-E	9-C	10-B
Test - 13	1-C	2-B	3-D	4-A	5-C	6-A	7-D	8-E		
Test - 14	1-A	2-E	3-A	4-B	5-E	6-D	7-D	8-C	9-B	
Test - 15	1-B	2-E	3-A	4-E	5-C	6-B	7-A	8-D	9-C	10-D

3. BÖLÜM

15. YÜZYIL- 17. YÜZYIL FELSEFESİ

Test - 1	1-C	2-B	3-A	4-E	5-D	6-C	7-A	8-E	9-B	10-D
Test - 2	1-A	2-B	3-D	4-E	5-E	6-C	7-D	8-B		
Test - 3	1-E	2-A	3-E	4-B	5-C	6-A	7-D	8-D	9-B	10-C
Test - 4	1-A	2-B	3-E	4-E	5-D	6-B	7-D	8-C		
Test - 5	1-C	2-E	3-A	4-D	5-C	6-B	7-A	8-E	9-D	
Test - 6	1-A	2-E	3-D	4-C	5-B	6-A	7-E	8-B	9-C	
Test - 7	1-D	2-D	3-C	4-E	5-E	6-A	7-B	8-C	9-B	
Test - 8	1-E	2-C	3-E	4-B	5-A	6-D	7-D	8-C	9-B	
Test - 9	1-D	2-B	3-D	4-C	5-A	6-E	7-E	8-B	9-C	
Test - 10	1-A	2-B	3-E	4-D	5-C	6-C	7-E	8-B	9-D	
Test - 11	1-B	2-A	3-C	4-A	5-D	6-D	7-B	8-E	9-C	
Test - 12	1-E	2-C	3-D	4-A	5-E	6-B	7-B	8-C	9-A	

Cevap Anahtarı

4. BÖLÜM

18. YÜZYIL - 19. YÜZYIL FELSEFESİ

Test - 1	1-B	2-B	3-E	4-D	5-C	6-A	7-E	8-D	9-A	10-C		
Test - 2	1-B	2-E	3-D	4-E	5-A	6-A	7-C	8-D	9-B	10-A	11-C	
Test - 3	1-B	2-D	3-D	4-C	5-A	6-E	7-C	8-B	9-A	10-E		
Test - 4	1-D	2-E	3-B	4-C	5-B	6-D	7-E	8-C	9-A			
Test - 5	1-C	2-A	3-E	4-B	5-A	6-D	7-D	8-B	9-C			
Test - 6	1-D	2-B	3-E	4-B	5-E	6-D	7-A	8-C	9-C			
Test - 7	1-C	2-B	3-D	4-E	5-C	6-B	7-A	8-D	9-A			
Test - 8	1-B	2-E	3-C	4-D	5-B	6-E	7-C	8-A	9-B	10-D	11-E	12-A
Test - 9	1-A	2-B	3-A	4-E	5-D	6-D	7-C	8-B				
Test - 10	1-B	2-E	3-C	4-C	5-E	6-A	7-B	8-D				
Test - 11	1-E	2-C	3-C	4-D	5-A	6-A	7-B	8-E	9-B	10-D		
Test - 12	1-D	2-E	3-B	4-A	5-C	6-B	7-D	8-C	9-E			
Test - 13	1-A	2-D	3-B	4-E	5-B	6-E	7-C	8-A	9-C	10-D		
Test - 14	1-D	2-A	3-E	4-B	5-B	6-C	7-D	8-E	9-C			
Test - 15	1-B	2-C	3-D	4-E	5-E	6-D	7-C	8-A	9-A			
Test - 16	1-C	2-C	3-D	4-A	5-B	6-A	7-D	8-E	9-E	10-B		
Test - 17	1-B	2-D	3-A	4-E	5-C	6-A	7-D	8-C	9-E			

5. BÖLÜM

20. YÜZYIL FELSEFESİ

Test - 1	1-C	2-B	3-A	4-D	5-B	6-D	7-C	8-A	9-E	
Test - 2	1-E	2-D	3-B	4-C	5-A	6-E	7-D	8-B	9-C	
Test - 3	1-D	2-C	3-B	4-E	5-D	6-A	7-B	8-E	9-C	
Test - 4	1-A	2-E	3-C	4-C	5-A	6-B	7-E	8-D		
Test - 5	1-D	2-A	3-D	4-C	5-C	6-B	7-E	8-E	9-A	
Test - 6	1-A	2-C	3-E	4-B	5-B	6-A	7-C	8-D	9-D	10-E
Test - 7	1-B	2-D	3-A	4-E	5-C	6-B	7-A	8-D	9-E	
Test - 8	1-D	2-E	3-B	4-C	5-A	6-E	7-C	8-D	9-B	
Test - 9	1-E	2-A	3-C	4-D	5-D	6-C	7-B	8-A	9-E	
Test - 10	1-A	2-C	3-C	4-E	5-D	6-E	7-A	8-B	9-D	
Test - 11	1-C	2-A	3-E	4-E	5-B	6-C	7-D	8-A	9-D	